HAŞMET ZEYBEK

alpagut olayı

KOR

HAŞMET ZEYBEK
alpagut olayı
KOR 7

HAŞMET ZEYBEK

ALPAGUT OLAYI

ISBN: 975-7791-04-0 Kor : 7

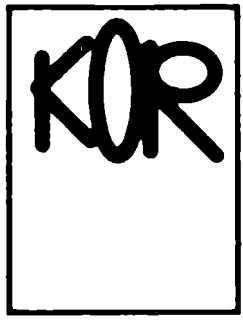
Birinci Baskı 1977 Koral Yayınları
İkinci Baskı Mart 1992
Baskı : Aydınlar Matbaası
552 86 14
Dizgi : Koral
Kapak Tasarımı : Mavi Kare 511 22 18
Kapak Resmi : Feyza Zeybek
Montaj : Mehmet Aydın

Yönetim ve Yazışma Adresi

Nakilbent Sok. 49 - 1
Sultanahmet - İSTANBUL
Tel : 517 31 35

HAŞMET ZEYBEK

ALPAGUT OLAYI

BİRİNCİ BÖLÜM

1- İŞÇİLERİN GÖZÜNDE İŞLETMENİN DURUMU Huzursuzluk

2- TUTUCULARIN GÖZÜNDE İŞLETMENİN DURUMU - Hoşnutsuzluk

3- DÖNER SERMAYE GÜÇ DURUMDA - Kârsızlık

4- BIÇAĞIN KEMİĞE DAYANMASI - Kinlenme

5- GÜNDEN GÜNE SARPA SARMA - Hastalık

6-BIÇAĞIN İLİĞE DAYANMASI - Patlama

7- İKİLİ ANLAŞMA-Tuzak

8- KASIM'IN GÖVDE GÖSTERİSİ - Fors

9- MADEN İŞÇİLERİN EĞİTİMİ - İstismar

10- DOLAYLI GÖZDAĞI - Boş

11- İŞÇİ YÖNETİMİNE DOĞRU - Zafer

İKİNCİ BÖLÜM

1- İŞÇİ YÖNETİMİNDE İŞLETMENİN DURUMU Hoşnutluk

2-TUTUCULARIN GÖZÜYLE İŞÇİ YÖNETİMİ
Huzursuzluk

3- DÖNER SERMAYENİN İŞİ İŞ- Kazanç

4- ÜRETİM VE TÜKETİM MUTLULUĞU- Üleşim

5- YAŞAM GÜNDEN GÜNE YAŞANASI OLUYOR
Güçlülük

6- İLK GELEN JANDARMA TESLİM ALAMADI
Direniş

7- VALİNİN DOĞRUDAN DOĞRUYA VERDİĞİ
GÖZDAĞI- Emir

8- ANKARA'YA HEYET GİDER- Oyalama

9- SON NUMARA ZORBALIK- Faşizm

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1- İŞÇİLERİN GÖZÜYLE İŞLETMENİN DURUMU
Huzursuzluk

2- TUTUCULARIN GÖZÜYLE İŞLETMENİN
DURUMU- Hoşnutluk

OYNAYANLAR

MEHMET
SEFER
FAZIL
ABDULLAH
HÜSEYİN
İSMET
MUSTAFA
ÜSÜK
GOBEL
YUSUF
KASAP
SANTRALCI
KASIM
MUHASEBECİ
SIHHİYE
ESKİ İŞLETME MÜDÜRÜ
YARBAY
VALİ

BİRİNCİ BÖLÜM

I

İŞÇİLERİN GÖZÜYLE İŞLETMENİN DURUMU

Huzursuzluk

(Sefer, Fazıl, Abdullah, Hüseyin, İsmet, Mustafa, Mehmet, Üsük, Gobel)

HEPSİ- *(Çaresiz)* Off...

SEFER- Esasen ne valinin ne de encümenin bizi ciddiye aldığı yok.

FAZIL- Siz kimsiniz?

SEFER- Biz.

FAZIL- Heriflerin derdi mi yok.

ABDULLAH- Çok.

FAZIL- Nesine gerek, her gün baklava börek, yeter

ki değirmenleşsin göbek.

HÜSEYİN- Vaziyet onu gösteriyor.

FAZIL- Öyle.

HÜSEYİN- Hele bir seçim olsun dediler.

ABDULLAH- Oldu.

HÜSEYİN- Sonra dönüp, hükümet kurulsun dediler.

ABDULLAH- Kuruldu.

FAZIL- Tamam işte işleri bitti, bıyıkları buruldu.

SEFER- Bize ne hükümetlerinden, istifil olsunlar.

HÜSEYİN- Arkadaşlar bu işletme bize kat'iyen para ödeyemez.

İSMET- Ne yapalım bari?

FAZIL- Gözün aydın.

HÜSEYİN- Biz daha çok köy seyirine çalışırız.

FAZIL- Yavaş yavaş açlığa da alışırız.

İSMET- Alışamayacak ne var. Pirince giderken bulgurdan olmak da var.

HÜSEYİN- Neden?

İSMET- Nedenine gelince...

ABDULLAH- Bir bildiği var ki konuşuyor.

İSMET- *(Üsük'e bakar)* Çok bildiğim var.

SEFER- Nedir onlar. Biz de bilelim.

FAZIL- Birlikte ağlayalım, birlikte gülelim, yarım ekmeği kaça bölelim?

ABDULLAH- Sen de bıdırdayıp durma be. Sakin kafayla bir düşünelim ne bok yiyeceksek...

HÜSEYİN- Bırakın yahu, sıkıntısı çenesine vurdu.

İSMET- Biz çok çene dinledik arkadaş.

SEFER- Kuru çene karın doyurmaz.

FAZIL- Düşünün de pezevenkler doysun karnınız. Düşün düşün boktur işin, yorganı satan yen bu kışın.

MUSTAFA- *(Kalkar, dışarı çıkar. Herkes gözü ile onu izler. Gelir gene yerine yatar.)*

FAZIL- Ne yapsan iki ucu boklu bir değnek bu iş. Mutlaka bir yere bulaşacak. Hepiniz de it gibi biliyorsunuz esasında, bunların altından hiçbir şey çıkmayacak.

SEFER- Senin bilmedilerini bilenler de var.

FAZIL- Sana öyle geliyor.

SEFER- Sana nasıl geliyor?

FAZIL- Bana hiç. Hak hak demek kolay, alın da görelim.

SEFER- Hazır var değil mi?

İSMET- Ben öyle boş yere kör beygir seyirttirmem. Ben bilirim nerden ne geleceğini. Pirince gideceğim derken bulgurdan da olamam.

HÜSEYİN- Arkadaşlar bu işletmeye altı yüz işçi yetmez mi?

FAZIL- Yeter.

ABDULLAH- Fazla mal göz çıkarmaz.

HÜSEYİN- Çıkarmaz kabul... Gelenler ya millet vekillerinin ya da encümen azalarının adamları.

ABDULLAH- Onun için alınıyorlar ya!

FAZIL- Yoksa bu göllerden su mu içebilirler?

İSMET- Elin kıranı zırnık koklatmaz.

HÜSEYİN- İşte onların yüzünden batıyor işletme.

FAZIL- Batanın üstüne hiç gitme.

HÜSEYİN- Nasıl gitmem, sonuna kadar. Ya ben batarım ya da çıkarım.

FAZIL- Ya herro ya merro. Sonunu getir bakalım.

HÜSEYİN- Torpilli, üstelik de eli kartlı olunca otuz kırktan aşağı gündelik vermek ayıp oluyor.

FAZIL- Olur ya. Bundan büyük ayıp olmaz.

HÜSEYİN- Hele iş yaptırmak...

FAZIL- Bak işte o ayıp ki ayıp. Hem de ayıbın büyüğü.

SEFER- İş yaptırmak ne kelime, işletmenin yerini biliyorlar mı bakalım.

ABDULLAH- Öyle ya.

FAZIL- Ama hoş eli kartlı adam senin benim gibi ocağa iner mi?

ABDULLAH- On dört liraya çalışır mı?

İSMET- Ayıp denen bir şey var yahu. Kendinizi yetmiş haneli köy muhtarları ile bir mi tutuyorsunuz?

FAZIL- Katiyen. Muhtar neredeyse köy orada. Bunu herkes bilir burada.

SEFER- Gel de aklın fırtmasın.

İSMET- Neye?

SEFER- Ben çalışırken o herifin el götte gezip para almasına.

ABDULLAH- Hem de peşin.

FAZIL- En az senin iki üç mislin.

SEFER- Bunu eşşek kafalarımıza koyup iyi bir düşünmemiz gerek.

İSMET- Size ne yahu istediğine elma verir, istediğine direk. Bu kadar incesi nemize gerek.

SEFER- O kadarla bitmez.

İSMET- Ya?...

SEFER- Her ocağa inişte on kişi, yüz kişi, icabında hepimiz çöküntüde kalabiliriz.

İSMET- İş kazası.

FAZIL- İşyeri özelliği, ölümün güzelliği...

SEFER- Başlatma böyle işyeri özelliğinden...

HÜSEYİN- Nerede bizim mühendis?

İSMET- Raporlu.

ABDULLAH- Ne bitip tükenmez rapordur bu. Ölsek gitsek kör keseye...

SEFER- Peki, neye karşılık alır bu yedi bin lirayı?

İSMET- Diplomaya.

SEFER- Diploma adama gezme mi belletir?

İSMET- Herif koluna takmış altın bileziği. Gezer de, tozar da...

SEFER- O bilezik her sarrafta bozulmaz. Burada geçer.

ABDULLAH- Helal ettirmeden alınan para adamın gözüne dizine durur.

FAZIL- Sana da verseler kıçın tavana vurur.

ABDULLAH- Nasıl oluyor böyle şeyler, aklım almıyor.

İSMET- Sarraf terazisi oldun pezevenk... Dünyayı

sen tartacaksın.

ABDULLAH- Ulan senin gibi de telli dümbük az bulunur. Ulan alın teri dökmediğin parayı nasıl alırsın?

İSMET- Kapış kapış...

ABDULLAH- Aldın diyelim... Nasıl yersin, a be dürzü.

İSMET- Kemali afiyetle...

FAZIL- Doyalım bir gün ziyafetle. Gerçi içeri almazlar ya, bu kılık kıyafetle.

MUSTAFA- *(Oturur)*

SEFER- Ne biçim alın teri bu, yedi bin liralık.

ABDULLAH- Damlası lira...

HÜSEYİN- Bir kere damlarken görsem, sarı lira olsa zoruma gitmez.

SEFER- Ben de yedi bin beş yüzlük bölge müdürünü bir kere işletmede görsem, bir öksüz çocuk sevindireceğim.

ABDULLAH- Bak işte, işletme müdürünün aldığı beş bin beş yüz lira helâl. Hiç olmazsa ara sıra bir gövde gösterir.

HÜSEYİN- Zaten ocağa, dolayısıyla bize yaklaştıkça maaş düşüyor, uzaklaştıkça artıyor.

ABDULLAH- Artık değer budur işte.

HÜSEYİN- Madene kazma vuran en az, başında duran en çok. En baştakinin babasının malı zaten...

FAZIL- Kimleri beslemiyoruz güller gibi... Kendimize olduk eller gibi... Her gelen çarpar bizden

sular gibi, seller gibi...

MEHMET- *(Girer)* Merhaba.

SEFER- Merhabayı geç bir kalem. Ne haber?

MEHMET- Kötü.

HÜSEYİN- Çaktık zaten.

MEHMET- İşletme, Türkiye Çimento Sanayii'ne olan bilmem kaç milyon borcunu Çorum Çimento Fabrikası'na her gün bedelsiz olarak 180 ton linyit vererek ödemeyi kabul etmiş.

FAZIL- Desene kıçımıza boru gibi gitmiş.

HÜSEYİN- Artık kurtuluş yolu köye gitmek. Çifte çubuğa sarılmak.

İSMET- Bok var köyde...

ABDULLAH- Zaten köyde ne kaldı ki... Maden dalgasıyla hepsini zaptettiler.

SEFER- Ben bu dört aylığı içerde bırakır mıyım be!..

İSMET- *(Alaylı)* Allah aşkına...

FAZIL- Yol verin şaşkına.

İSMET- Gidiyor arkadaş baskına.

SEFER- Dalga geçme adamla şu can sıkıntısında... Koydum mu yumruğu burun üstü diktiririm.

İSMET- Kes bir, yağlı olsun...

SEFER- *(Üstüne yürür)* Ulan anasını, avradını...

İSMET- Bana?

SEFER- Sana lan. Hep sen taş koyuyorsun zaten.

İSMET- Yok canım.

SEFER- Canın yoksa motor tak.

İSMET-Efendi ol biraz.

SEFER- Nerde varsa benden efendisi, anasını avradını, küncüden ufağını...

İSMET- Ağzını topla.

SEFER- Toplamazsam n'olacak?

İSMET- Toplarlar.

SEFER- Toplamayanın... *(Kapışırlar)*

HÜSEYİN- Durun be. Hırlaşmayın. Dalaşacak zaman mı işler sarpa sarmışken.

MEHMET- Arkadaşlar birbirimizle dalaşmaktan, ayaklarımıza dolaşmaktan elimize bir şey geçmez. Düşmana karşı birleşmeliyiz.

İSMET- Nerde düşman?

FAZIL- Görmüyor musun, kör müsün? Kimi zayıf kimi şişman. İşi sürtüşmeye götürüp olmayın pişman.

SEFER- Sorarım ulan sana!

İSMET- Senin soracağın adamın...

ABDULLAH- Kesin be. Horatayı zorataya vurmayın. Şöyle bir düşünelim, şimdi n'olacak halimiz?

MEHMET- Hiç.

HÜSEYİN- Karşındaki patron olsa, toplarsın yakasını, bozarsın fiyakasını.

MEHMET- Bir özel idare.

SEFER- Valisine çıkarsın encümene gönderir.

ABDULLAH- Encümen, bakana sevkeder.

HÜSEYİN- Ankara'ya yol parası bulamazsın.

FAZIL- Yol parasını bulsan, bakanı bulamazsın.

SEFER- İkisini biraraya katiyen denk düşüremezsin.

ABDULLAH- Bir yol denk düşürdüğünü kabul edelim..

HÜSEYİN- Bakanın içeri alıp almayacağı şüpheli.

FAZIL- "Beni meşgul edemezsiniz" dese, kıçını duvara sürt.

HEPSİ- *(Çaresiz)* Off...

MUSTAFA- (Dışarı çıkar, içeri girer, yerine yatar.)

MEHMET- Umutsuzluğa düşmeyelim arkadaşlar.

ABDULLAH- Biz bu işleri çok gördük geçirdik... Altından bir şey çıkmayacağını öğrendik.

HÜSEYİN- Bir kapı kapanmazsa başka bir kapı açılmaz.

MUSTAFA- *(Bir yandan öbür yana döner. Bir şeyler söyler umuduyla bakarlar, söylemez.)*

SEFER- Eee. Kömürün hepsi bu kadar değil ki... Daha geride 100-150 ton mal var.

MEHMET- O mu?

ABDULLAH- Ondan da umut yok anlaşılan.

HÜSEYİN- Başlardan sıra mı gelir...

MEHMET- Maden direği alımı, taşınması, vagonların tamiri, halatlar, işçilerden ziyade memurlara ancak yeter.

SEFER- Greve gitmekten başka çare yok.

FAZIL- Zaten adamların istedikleri de o. Kuyruğuna bağladıkları gibi tenekeyi, köyde alırsın soluğu.

İSMET- İşten çok ne var...

HÜSEYİN- Zaten işletme müdürü oranın kâra geçmesi için ben istediğim kadroyla gelmeliyim diyormuş.

ABDULLAH- Bizleri sepetlemeye tam fırsat.

SEFER- Eee, ne yapalım yani. Bir şeyler yapalım. N'olacak böyle.

HÜSEYİN- Hemi geçen seneki grev de yarısında kırıldı. Elde oroşpu dölü mü yok... *(İsmet'e bakar)*

İSMET- Ne bakıyorsunuz bana?

FAZIL- Hayvan oğlu hayvan anlasana.

SEFER- Ne yapacağız yahu? Bir şeyler söyleyin.

ABDULLAH- Kim ne biliyor ki, ne söylesin...

MEHMET- Son olarak şunu bekleyeceğiz...

SEFER- Neyi?

MEHMET- Maden İşçi Sendikaları Federasyonu Başkan Vekili son tedbir olarak, başta Çorum Valisi olmak üzere, İçişleri ve Çalışma Bakanlıkları'na gönderdiği şu mesajda...

SEFER- Gene başladı döngele... Kurtulana helâl olsun.

MEHMET- *(Cebinden çıkardığı kağıdı okur)* Çorum İli Özel İdaresi'ne bağlı Alpagut Linyit İşletmesi teknik elemandan yoksun...

SEFER- İyi bildin.

MEHMET- ... İş güvenliğinden mahrum olarak faaliyette bulunmakta ve ölüm kalım mücadelesiyle memleket hayrına...

FAZIL- Allah kuvvet versin.

İSMET- Bu kadar yeter adam olana.

SEFER- Allah enayilerin yokluğunu vermesin.

ABDULLAH- Devam.

MEHMET- İstihsalin artırılması için mesai sarfeden işçiler zamanında ücret alamamakta...

HÜSEYİN- Vah vah...

SEFER- Yürek parçalayıcı durum.

MEHMET- ...ve bu yüzden geçim sıkıntısıyla karşı karşıya kalmaktadır.

ABDULLAH- Bak bu doğru.

MEHMET- ...ücretlerini alamayan işçilere halen işletme üç aylık borçludur. Bu işletmeye gerekli elemanın temini, işçilere olan ücret borçlarının acele olara ödenmesi...

HÜSEYİN- Başüstüne.

MEHMET- ...ve işletmenin verimli hale getirilmesi için çalışma düzeninin sağlanması hususunda ilgililere emir buyurulmasını hasseten arz ve istirham ederiz.

FAZIL- Yeter artık bizi buldunuz keriz.

SEFER- Aha kertiyorum. Altından bir şey çıkmayacak.

ABDULLAH- Bizler böyle çok mesaj çektik, onlar da çok mesaj dinlediler.

FAZIL- Sonunda bir "çık" dediler.

HEPSİ- *(Çaresiz)* Off...

MEHMET- Öyle demeyin arkadaşlar, çıkmadık canda umut vardır.

FAZIL- Başımıza dünya dardır.

ABDULLAH- Ama bunda umut yok.

SEFER- Bundan hiç en ufak bir haber çıkmayacağından eminim.

HÜSEYİN- Boşu boşuna lâflara bel bağlamayalım.

ABDULLAH- Kâğıtlara umut beslemeyelim.

SEFER- Ve de tavandan himmet beklemeyelim. Eğer kendi göbeğimizi kendi elimizle kesebiliyorsak keselim. Yoksa bu candan da, göbekten de vazgeçelim.

MEHMET- Arkadaşlar, iki gün daha mühlet tanıyalım.

FAZIL- İki de tanırız, on da tanırız, sonunda dona kalırız.

SEFER- Dört ay dayanan iki gün de dayanır. Ama o kulaklar, sağır kulaklar bunu da duymaz.

ABDULLAH- Duysa bile tınmaz. Adım kadar eminim buna.

HEPSİ- *(Çaresiz)* Off...

SEFER- Aslında valisi de, mebusu da tutmuyor bizi.

ABDULLAH- Niye tutsun. Onların rahatı yerinde.

FAZIL- Belaları o!uruz günün birinde.

HÜSEYİN- Hele vali rahatını kaçırıyoruz diye ne kızıyordur kimbilir.

ABDULLAH- Köpürüyordur.

SEFER- Boşuna mı demişler, aç tokun halinden ne anlar diye.

MUSTAFA- *(Oturur)*

MEHMET- İki gün daha bekleyelim.

FAZIL- Günü güne ekleyelim, düz yolda tekleyelim.

SEFER- Sen onlara boşu boşuna bel bağladın bre Mehmet. Aslında o sendikalar ve de başındaki sendikacılar uyutuyor bizi.

FAZIL- El bebek gül bebek, avutuyor, eyliyor bizi.

SEFER- Onlardan yana, onlarla bile... Bize karşı yüze piyaz konuşuyorlar.

HÜSEYİN- Valla heriflerin iyi dümeni var. Hem işçinin altına yatmış gibi görünüyorlar, aslında patronun altına yatıyorlar.

ABDULLAH- Orospuluk kolay mı...

İSMET- O kadar ileri gitmeyelim arkadaşlar.

HÜSEYİN- Al kuyruğunu altına, karışma gerisine.

SEFER- Hah şöyle anlayalım dünyayı, Konya'yı yahu... Sana yalandan öptürüp mecnun gibi yakarlar, patronlarla oooh...

HÜSEYİN- Fingirdeşiyorlar, fink atıyorlar...

MUSTAFA- *(Dışarı çıkar)*

SEFER- Ne yazıyorsun Üsük?

ÜSÜK- (Yazıdan başını kaldırır) Askere mektup.

SEFER- *(Parmağını büker)* Yalan söyleyen şöyle olsun mu. İğne gibi bükülsün, sıpa gibi...

ÜSÜK- Gelme üstüme.

SEFER- Öyleyse askere şunları da sormayı unutma, de ki yavrucuğum, üç aylık alamadılar diye ayaklanıyorlar. Sen de eğer kim bu haddini bilmezler diye soracak olursan, işte elebaşlarını yazıyorum gel de işten at.

ÜSÜK- Gelme üstüme be!

SEFER- Ver öyleyse okuyayım.

ÜSÜK- Olmaz, mahrem.

SEFER- Mektubun mahremi mi olur?

GOBEL- (*Girer)* Haydi arkadaşlar yeter artık. Nerdeyse reisicumhurdan kartınız var gibi oturdunuz mu, kalkmayı bilmiyorsunuz.

MEHMET- (*İşaretle*) Kalkalım. (*Sefer'in kulağına)* Şüphelenmesin. (Abdullah'a) 12 numaralı ocağa. *(Hüseyin'e) 8* numaraya... (*Çıkarlar)*

GOBEL- Ulan bir film çeviriyorsunuz ama... Sorarım size. Bizim gözümüzden bir şey kaçmaz *(Üsük kulağına bir şeyler söyler)* Hah Hah ha...Korkma yahu, gönlünü ferah tut. Bir bok yiyemezler. Biz onları biliriz, onlar da bizi... *(Tütünü sarar)* Allah Allah. *(Saatini kurar)* Allah Allah...

II

TUTUCULARIN GÖZÜNDE İŞLETMENİN DURUMU

Hoşnutluk

(Gobel, Üsük, Mustafa, Hüseyin, Abdullah, Kasım)

GOBEL- Ne düşünüyor sümsükler?

ÜSÜK- *(Yemeği koyar)* Hiç yahu...Boşa koyuyorlar dolmuyor, doluya koyuyorlar almıyor.

GOBEL- İnsanın bu kadar düşünmesi iyi değil, sonu kötü gelir.

ÜSÜK- Yok... Evvelallah muhbirlerin kulağı delik.

GOBEL - Derin düşünüyorlar.

.**ÜSÜK -** Boş geç... Düşüne düşüne düştüm derine, aklımı kaybettim gelmez yerine, demiş.

MUSTAFA - *(Girer, heybesini koyar, azığını çıkarır.)*

GOBEL - Köyde ne var ne yok?

MUSTAFA - *(Boşver işareti yapar)*

GOBEL - Bu da böyle be! Kaynanasını düzmüş gibi düşünür. Grev havası filan esmiyor mu?

ÜSÜK - O muratları aldılar geçen ramazanda. Eee, az çekmedik on beş gün, kırana kadar anamız dinimiz ağladı.

GOBEL - Susss...

ÜSÜK - N'oldu, kim zararlı çıktı?

GOBEL - İşletme... Çünkü onlar yövmiyelerini aldılar.

ÜSÜK - *(Yüksek sesle)* İşten atılanlar?

GOBEL - Eee, kelle kesilen yerde kan eksik olmaz. O kadarcık kurban olacak.

ÜSÜK - *(Mustafa'ya doğru)* Benim bildiğim kadarıyla işçi makulesi şimdiye kadar her türlü yolu denedi. Kozlu'da, Karadon'da, Üzülmez'de makineler mi parçalamadı. N'oldu makinaları kırınca? Karınları mı doydu?

GOBEL - Yaaa... Yedikleri sofraya bıçak soktular.

MUSTAFA- (Çıkar)

GOBEL- İyi nalladık. Kafalarına yerleştirmeli bunların.

MUSTAFA - *(Yüzünü yıkamış girer)*

ÜSÜK - *(Gobel'e dirsek vurur)* Öyle vallahi, gavur olan gavur yapmaz. Adamın yüreği parçalanır. Çalışan makinanın içine odun sokulur mu?

GOBEL - Elin adamı alır da o odunu, münasip bir yerine sokar. Düşünüyorum da tüylerim diken

diken olup ayağa kalkıyor.

ÜSÜK - Allah onlara kel versin de tırnak vermesin. Birazcık yüz bulsalar adamı temizlerler.

GOBEL - Temizlerler de ne kelime, nüfus kütüğünden silerler. Bereket ki yüz vermiyoruz. ÜSÜK - Bizden bulamazlar.

MUSTAFA - (Başını elleri arasına arasına alır)

GOBEL - (Yavaşça) Bu günler de tehlikeli. Dikkatli ol. Şimdi herifler gırtlağına kadar borç içindeler. Aç it fırın yıkar demişler.

ÜSÜK - Onun için ya, çalış diyemiyoruz.

GOBEL - Kimbilir neler geçiyordur kafalarından.

ÜSÜK - Çalışmayan adam neler düşünmez...

GOBEL - Onun için üretim de yarı yarıya düştü. Sebebini Kasım bey benden soruyor. Eee birader, elini vicdanına koy da söyle. Nasıl dehlersin, dalaşacak adam arıyor.

ÜSÜK - Herşey ateş pahası. Zam üstüne zam geliyor. Adamın ciğerine yapışıyor. Onlar da yapışacak yer arıyorlar.

GOBEL - Bizden ırak olsunlar da ceheneme direk olsunlar.

HÜSEYİN - (*Girer, tencerenin kapağını kaldırır*)

Ooohhh...

ÜSÜK - (*Kapağı kapar*) Boşu boşuna sulanmayın. Ağzınızın salyasını toplayın.

HÜSEYİN - Öküz öldü, ortaklık bozuldu mu?

ÜSÜK - Tencereye ortak olmak kolay. Dilden masrafa ortak olmak da kolay. Ama hakkına düşe-

ni ödemek gerek.

HÜSEYİN - Söyle kardeşim! Nerden bilelim?

ABDULLAH- (*Azığını çözmüştür*) Hele hakkımıza düşeni alalım da... Gerisi kolay...

ÜSÜK - Hadi be, insanla etmeyin alay...

ABDULLAH - N'olur yani, biraz kuru fasulye versen, dininden mi dönersin?

ÜSÜK - Sökül parayı.

ABDULLAH - Sökülemem, dikemezler sökük kalırım.

HÜSEYİN - Demek dinin imanın para senin.

GOBEL - Üsük, yap ta bir çay içelim, şöyle buğulu buğulu...

MUSTAFA - (*Gazocağının üstündeki çaydanlığa bir tekme atar, çıkar*)

HÜSEYİN - Allah allah...

GOBEL - Buna girip de çıkmayan ne yahu.

ÜSÜK - Yine hava buz kesiyor. Benden haber vermesi. Kara kış çökecek. Bunun arkası ya kar, ya da dolu.

GOBEL - Birşey olmaz. Hava günlük güneşlik.

ÜSÜK - Hiç de değil, kulağımın memesi üşümeye başladı.

HÜSEYİN- İnsanı çatlatmak için elinizden geleni yapın bakalım.

ABDULLAH - Ulan Gobel...

GOBEL- Boşver... Sanki benim yamacıma geçip koskoca Özel İdare'ye, İl Daimi Encümeni'ne, partiye, dolayısıyla hükümete mi karşı gelecek-

partiye, dolayısıyla hükümete mi karşı gelecekler, bacağınıza bakmadan. Ezilirsiniz ulan! Pestil gibi ezerler adamı.

ÜSÜK- Hemi de kül ufak ederler.

HÜSEYİN- Herkesi kendileri gibi ödsüz sanıyorlar.

ABDULLAH- Eee, böyle itler de olmasa bey kapıları nasıl beklenir?

GOBEL- Herkes böyle bir iş bulabilmek için can atıyor. Nedenine gelince, köylü gibi her sabah ne yapacağım, bugün çok çalışayım yarın az, diye bir tasan yok. İşin belli, aşın belli.

(*Düşünür*) O da biraz zor ya, neyse...

EFEKT- *(Jip sesi)*

GOBEL- Aha... Kasım bey de geldi.

HÜSEYİN- Babaları geldi.

ABDULLAH- Allah'ları geldi.

GOBEL- Kasım Bey'in yanında meseleyi dallandırıp budaklandırma.

ÜSÜK- Neme lazım.

KASIM- *(Girer, oradaki işçilere)* Ne oturuyorsunuz ulan? Haydi bakayım... Böyle oturup beklemekle adama para vermezler. *(İşçileri kovalar)* Biz adam olmayız canım. Şu işletmenin durumuna bak, şunların rahatına bak... Biz gece gündüz ne çekiyoruz iki ucunu biraraya getireceğiz diye, bunların umurunda değil. Gobel!

GOBEL- Buyur beyim.

KASIM- Durum nasıl?

GOBEL- Merhem gibi evvel Allah.

KASIM- Hırıltı dırıltı?.

GOBEL- Ne gezer...

KASIM- Zırıltı mırıltı?.

GOBEL- Kökten kazıdım. Verdim miydi komisyona, gider... *(Kâğıtlar verir)* Raporlar burada.

KASIM- İyi iyi... Fazla muhatap olmayın bugünlerde. Kırbaçla para atbaşı gider. Bugünlerde fazla sıkıştırmayın.

GOBEL- Bilmez miyim beyim, canı yanan eşeğin attan fazla sıçrayacağını.

ÜSÜK- Ne hadlerine... Üç kulhu, bir elham yeter onlara. Ruhlarına okuyu okuyuveririm, tamam.

KASIM- Müdür bey koca işletmeyi bize yıktı, şehirden gelmez. Biz de sana yıkıp gitsek...

GOBEL- Gözünü yum, aklına en ufak bir şey getirme.

KASIM- Altından kalkabilir misin?

GOBEL- Hoplatırım bile... Onun için sen hiç tasalanma.

ÜSÜK- Biz buradayken, evvelallah... Yüreğin gam tutmasın.

KASIM- Yaşayın be, hah hah ha... *(Gobel'e)* Gel kafaları bir iyi çekelim. Evde tavuk da kızarttırırım.

GOBEL- Burada çeksek, başlarında.

KASIM- Belki canları çeker. Kaş yapalım derken, göz kör ederiz.

GOBEL- Ha bir forsumuzu gözleriyle görsele di.

KASIM- Daha nelerimizi görecekler.

III

DÖNER SERMAYE GÜÇ DURUMDA

Kârsızlık

(Fazıl, Yusuf, Sefer)

FAZIL- Yusuf Efendi, ordan bir aspirin veriver, başım çatlayacak.

YUSUF- Terazinin gözüne tın desin, sonra.

FAZIL-Yaz...

YUSUF-Yaz, yaz, yaz... Defterde yer kalmadı.

FAZIL- Şimdi açıkça söyle, kaçtan aşağı olmaz.

YUSUF- Peşin.

FAZIL- Gözünü seveyim, iki misli, üç misli, dört misli yaz.

YUSUF- Alamadıktan sonra, on misli yazsan ne yazar.

FAZIL- Bak iyi düşün kardeşlik. Başım ağrıyor diyorum.

YUSUF- Beni alâkadar etmez.

FAZIL- Kimi alâkadar eder?

YUSUF- Aklım yetmez.

FAZIL- Aklını da, fikrini de, zikrini de, dinini de, imanını da...

(İter, aspirini alır)

YUSUF- *(Yakasına yapışır)* Vermem, veremem...

FAZIL- *(Ağzına atar)* Al.

YUSUF- Para...Para...

FAZIL- Yok!

YUSUF- Eşşek gibi gövde büyüteceğine para bul. Başı ağrıyormuş... Benim de ağrıyor. Biz niye yutmuyoruz... Sermayeyi kediye yükledik, neyle alacağız yenisini.?

SEFER- *(Girer)* Oradan bir garip-öldüren ver.

YUSUF- Zırnık işlemez. Önce para.

SEFER- Parayla kardeş misin be.

YUSUF- Kardeşim.

SEFER- Terslik çıkarma Yusuf, bu can sıkıntısında.

YUSUF- Bana ne, benimki de can. Benimki de sıkılıyor... Canı sıkılan kuşağını gevşetsin.

SEFER- Dalga geçme Yusuf, fena canım sıkılıyor.

YUSUF- Sıkı can iyidir. Çıkıvermez...

SEFER-Demek kendimiz alacağız.

YUSUF- *(Önüne durur)* Her gelen kendisi alsa... İyi be!

SEFER- Çekil ulan!

YUSUF- İyi be... Millet hem suçlu hem de güçlü. Bana ne be! Ben mi ödeyeceğim işletmenin borcunu, *(Elinden almak ister)*

SEFER- *(Bir tokat atar)* Al ulan! İstedin, kaşındın... (Yusuf düşer)

YUSUF- Gücünüz hep bana yetiyor değil mi? Sıkıyorsa paçanız işletmeye çatın.

IV
BIÇAĞIN KEMİĞE DAYANMASI
Kınlenme

(Sefer, Fazıl, Kasım, Gobel, Üsük)

SEFER- Daha ne kadar sürecek bu her gün ölmek?

FAZIL- Sorma...

SEFER- Yer yarılsa da içine girsek bundan iyi.

KASIM-*(Sarhoş, keyifli)* Makarada ipliğim lo... (Girer) Nerede benim kekliğim... *(Düşünenlere sinirlenir)* Ne düşünüyorsunuz ulan! *(Fazıl'a bir tokat atar)* Dayak cennetten çıkmadır değil mi Gobel?

FAZIL- Evet.

KASIM- Aferin.

GOBEL- Bir büyüğün vurduğu yerde gül biter.

FAZIL- Benim gözümde yıldız şakıdı.

KASIM- Ben adamı barut gibi yaparım. *(Gobel'e)* Tamam mı, gördün mü gözünle?

GOBEL- Gördüm.

KASIM- Hani ya çıt çıkaran?

GOBEL- Tıs yok.

KASIM- İstersen hepsinin kemiğini kırayım şunların.

FAZIL- Bizim kemiğimiz kırılmış, iliğimiz sızlar.

KASIM- Yeter, kes!

FAZIL- Kestik, kestik.

KASIM- *(Gobel'e)* Yürü ötek ocaklara.

SEFER- Ulan, eğer seni de anandan doğduğuna pişman etmezsem, bana da Sefer demesinler.

FAZIL- *(Üsük'ü gösterir)* Yavaş gel.

SEFER- Hem paramı verme, hem de çalım sat.

ÜSÜK- Var da mı vermiyorlar?

SEFER- Var da vermiyorlar. Zora gelmezlerse vermiyorlar. Etlerinden et keser gibi ödüyorlar birikmiş paralarımızı.

FAZIL- Ulan, kimin malını kimden esirgiyorsunuz. Sadaka istemiyoruz, hakkımızı istiyoruz!

SEFER- Hakkımızı alabilmek için bileğimizi çemirlemekten başka çözüm yolu yok.

FAZIL- Paramızı zamanında alsak, karaborsacıya, veresiyeye boğulmayız.

SEFER- Borç belimizi büküyor.

ÜSÜK- Hep öyle derler, kendileri bok gibi yerler.

SEFER- Zarar ediyorsa ne diye masaya işçi alırlar? Ne var o masada? İmzasını atamayanlar masa başında toto doldurur.

FAZIL- sayip itlerini başıboş gezdirmeseler bu iş olur da, biter de...

ÜSÜK- Doğru konuşun! Ne yapsınlar yani. Koskoca valiyi, İl Daimi Encümeni azâlarını sıfıra mı saysınlar?

SEFER- Saysınlar. Burası aç doyuran tekkesi mi?

FAZIL- Onlar yukarıya şirinlik edecek diye, biz mi aç kalalım?

SEFER- El sırtından başkasının cebinden şirinlik etmek kolay.

ÜSÜK- Biz yöneticilerden memnunuz.

SEFER- Sen tabii memnunsun... Sen memnun olmayıp da ben mi memnun olacağım. Ocağa inmezsin yövmiyen çalışır. Daha ne olsun...

FAZIL- Herkesten önce paranı alırsın. İçerde kertikli kuruşun kalmaz.

SEFER- Bizimkiler dördüncü aya döndü.

FAZIL- Ama doğru... Herkes de senin gibi kuyruk sallayamaz.

SEFER- Öyle yalanmak, kenarlarında kıvranmak her insana vergili değil.

ÜSÜK- Efendi gibi konuşun. Laflarınızın nereye gittiğini bilin.

FAZIL- Bile bile konuşuyoruz. Nereye gittiğini de çok iyi biliyoruz.

SEFER- Herkesi kendin gibi cahil mi sanıyorsun.

FAZIL- Aç yatarız ama, kuyruğumuzu dik tutarız.

SEFER- Hakkımızı da it boğazında komayız. Bunu da böylecene bilin. Şu stoklar bizim epeyce işimizi görür. Bütün işçilere on beş gün yeter.

ÜSÜK- Kara kara düşüncenin sonu bu mu?

SEFER- Önü bu. Daha neler var

FAZIL- Ne diye gelen arabalar boş dönüyor?

SEFER- *(Alaylı)* Koca işletmede kömür yokmuş. *(Dönüşlü)* Tabii, ağalara daha çıkmamış kömürü satarlarsa, yarı fiyatına...

ÜSÜK- Çizmeden yukarı çıktınız.

FAZIL- Siz de ayak altında kaldınız. Koş yetiştir bunları adamlarına da sırtını sıvazlasınlar.

SEFER- Aslan desinler.

FAZIL- Tabii bu stoklardan on ton yakıp yüz ton gösterecekler. Belki de iki yüz, üç yüz, beş yüz...

SEFER- Başka türlü nasıl kapanır o açıklar.

FAZIL- Yeni ocaklar açmakla. Eski verimli ocakları kapamakla.

SEFER- Koş yetiştir, daha nelerini biliyoruz...

V
GÜNDEN GÜNE SARPA SARIYOR
Hastalık

(Kasap, Kasım, İsmet)

KASIM- Şu budu eve gönder, olmaz mı.

İSMET- Kasap Efendi bizim evde hasta var. Ciğer istiyorum.

KASAP- Git oğlum, git. Selâm para etmiyor.

İSMET- Haklısın, sana karşı da yüzümüz yok. Borcumuz çoğaldı amma...

KASAP- Eee, biz de paraları çaydan toplamıyoruz.

İSMET- Çocuklar hastalık getirdi. Hocaya götürdük, bir ciğer dedi. Kasap efendi, ilaç niyetine.

KASAP- Nerde bedava ilaç varsa bana getir.

İSMET- Bedava değil, veresiye.

KASAP- O da kabul. Veresiye olsun getir.

KASIM- Amma sırnaşık şeyler bunlar böyle yahu.

KASAP- Öyle beyim.

KASIM- Pılışkaya alışmışlar, para ödemek adetleri değil. Manavı kapadılar, bakkal iflasta... Şu kasabı da kapayıp etsiz koyacaklar.

KASAP- Senin canın sağolsun beyim. Her gün gelir evde keserim.

KASIM- Paranın canı sağolsun. Koyun olmazsa tavuk yerim. Ben ete çok düşkünümdür. Odacıyı gönderiyorum, bir türlü et almasını bilmiyor.

KASAP- Söyleyin beyim siz. Ben istediğiniz yerden veririm.

KASIM- Davar katiyen istemem. Her koyun kestiğinde döş veya etevini, butun birini bize gönder.

KASAP- Başüstüne.

KASIM- Esasen, yağlı et yüzülürken seyretmeye bayılırım.

VI
BIÇAĞIN İLİĞE DAYANMASI
Patlama

(Gobel, Sefer, İsmet, Fazıl, Hüseyin, Abdullah, Mehmet)

GOBEL- *(Girer)* Haydi arkadaşlar, ne oturuyorsunuz mesai saatinde?

SEFER- Siz ne geziyorsunuz mesai saatinde. Dur başımda çalıştır.

GOBEL- İnsana kendi işini başkaları mı gösterir?

SEFER- Benim karnımı doyurmayan, benim işim olamaz.

İSMET- Bu iş senin işin.

SEFER- İsmeeet...

GOBEL- Nasıl benim işimmiş. Babamın malı mı?

İSMET- Babanın malından iyi. Babanın horozu yoktu, bu sene tavuk yediriyor, kafa çektiriyor.

FAZIL- Bizlere kafa tutturmak için.

GOBEL- Neler zırvalıyorsunuz?

FAZIL- Dokundu mu ucu?

SEFER- Ne dokunacak. O da yemeğe başladı, kütüğünü sormadan.

FAZIL- Hiç sordun mu, Gobel- nerden geliyor değirmenin suyu diye.

İSMET- Kör mü, görmüyor mu gözüyle?

SEFER- N'olacak bizim paralarımız, haberin var mı? Çalış, çalış... Çalıştıklarımız n'oldu?

GOBEL- Ne demek, n'oldu? Yıl oniki ay da para alınmaz ya... Bu ocaklar sizin malınız.

FAZIL- Ocaklar bizim, paralar sizin. Bezirgânlar öyle demiyor.

İSMET- Mide nankör, daha dün yedin bugün derdin ne demiyor. Yıl oniki ay istiyor. Çoluk çocuk anlamıyor. İlaç niyetine et alamamanın ne demek olduğunu bilir misin?

GOBEL- Toplu bir yerde keyfiyete göre hareket edilmez. Han denilen yere han, hamam denilen yere hamam yapılmaz.

İSMET- Ulan, sen böyle konuşma bari. 250 metre yerin altında çalışmak ve de üstteki itlere kemik çıkarmak kolay mı? Aç açına olur mu bu iş?

GOBEL- Oluyor işte.

İSMET- Nah oluyor!

GOBEL- Bana ha!

İSMET- Hemi de sülalene...

SEFER- Yok arkadaş daha fazla ite hakaret etmeyin. İt bile bunlardan iyi.

İSMET- Bir adamda biraz da insanlık olur, bu kadar da satılmaz ki.

FAZIL- Herif her şeyi unuttu başımıza azrail oldu.

GOBEL- Ya!

SEFER- Kes lan!

GOBEL- Sendikaya karşı mı geliyorsunuz?

SEFER- Biz sendika mendika takmıyoruz.

GOBEL- Demek karşısınız.

FAZIL- Bak bildi.

SEFER- Elbette bizi işverene satan sarı sendikaya karşıyız.

İSMET- Niye biz hakkımızı alamıyoruz?

GOBEL- Para yok.

SEFER- Memurlar cayır cayır alıyor ama...

FAZIL- Nerde bu sendika?

SEFER- Güya bizi koruyor. Ne zaman hak diye dikilse, ilk karşımıza çıkan bizim sendika

İSMET- Her şeye yüzde yüz zam geldi. Nerde bizim

sendika? Ama biz paramızı almasını da, kâr etmesini de biliriz.

GOBEL- Bok bilirsiniz, bir halt da bilmezsiniz.

SEFER- Bas git ulan burdan, ağzının tadıyla.

İSMET- Siktir ol git diyorum sana.

GOBEL- Bana ha. Siz bir işçi çavuşunu, işyeri temsilcisini işyerinden kovuyorsunuz, öyle mi?.

SEFER- İşçiden yana olmayan işyeri temsilcisinin ben...

GOBEL- Kendine gel behey gafil! Elime ayağıma kapansan değil, önümde secde etsen affetmeyeceğim seni.

SEFER- Senden af dileyenin anasını avradını...

GOBEL- Senin feleğin gelse beni burdan kovamaz.

SEFER- Ama ben kovarım.

GOBEL- Nah kovarsın, kovarmış.

SEFER- Bak tepemi attırma.

GOBEL- Atsa n'olacak? (Sefer üstüne yürür) Ha bana vurmuşsun, ha hükümete.

SEFER- (Sille, tokat) Vay senin de...

İSMET- (Tekmeler) Hükümetinin de anasını avradını...

SEFER- Git bildiğin yere şikayet et pezevenk.

İSMET- Çok oldu yahu, tepemize çıktı.

FAZIL- Yüz verdi deliye, geldi sıçtı halıya.

GOBEL- (Belini tutarak açar) Of anam, of of oooff...

İSMET- Daha duruyor musun?

GOBEL- (Kaçarken) Sorarım size.

MEHMET- (Girer) N'oluyorsunuz yahu? Nedir derdiniz?

SEFER -İşte bu...

MEHMET- Bu neyi halleder? Berbat ettiniz.

SEFER- Sana da kalsak çok bekleriz daha.

MEHMET- Neşter atmak için yaranın olmasını beklemek gerek.

SEFER- Bekle bekle bekle... (Hırsından tepinir) Benim daha fazla bekleyecek sabrım kalmadı.

HÜSEYİN- Olanın üstüne gitmenin faydası yok.

ABDULLAH- İş başa düştü.

FAZIL- İşçilik de bize kaldı, kahyâlık da.

VII
İKİLİ ANLAŞMA
Tuzak

(Gobel, Kasım)

GOBEL- Aman beyim, görme!

KASIM- Nedir telâşın?

GOBEL- Ocakta isyan çıktı.

KASIM- Hangisinde?

GOBEL- Dokuzda...

KASIM- Ne var bunda, bu kadar telaşlanacak. Şimdi gider kapatırız, isyancıları da sepetleriz.

GOBEL- En iyisini sen bilirsin.

KASIM- Hele otur bir kahve iç.

GOBEL- Aman beyim görme. Gözleri kanlanmış. Saldıracak, kuduz gibi dalayacak yer arıyorlar.

KASIM- Sen de istendin be birader! Bu kadar üstlerine gitme dedim.

GOBEL- Ne bileyim beyim... Sefer'le İsmet fısır fısır konuşuyorlardı, şüphelendim.

KASIM- Onların arası açık değil miydi?

GOBEL- Öyleydi... Ben de ondan şüphelendim.

KASIM- Haydi yürü.

GOBEL- Ben gelmesem...

KASIM- Amma da korkutmuşlar be!

VIII
KASIM'IN GÖVDE GÖSTERİSİ
Fors

(Kasım, Sefer, Gobel, Hüseyin, Abdullah, İsmet, Fazıl, Mehmet)

KASIM- Hayvanlar! Siz zaten adam olmazsınız. Boşu boşuna tutuyorum sizi burda.

SEFER- Açık konuş.

KASIM- Sizin ocak kapanmıştır.

GOBEL- Zaten verimsizdi.

SEFER- Sen sus!

KASIM- Herkes başının çaresine baksın.

SEFER- Sebep?

KASIM- Siz daha iyi bilirsiniz.

SEFER- Orasına şüphe yok da, resmî gerekçesi ne?

HÜSEYİN- Hükümete, açık var da kapatıyoruz, onun için yeni faaliyetler gerekli diyecek değilsiniz ya.

ABDULLAH- Sanki onlar bilmiyorlar mı?

İSMET- Nerden bilecekler... Terzi, tüccar, tenekeci ne anlar maden işinden, bu minarenin kılıfından...

SEFER- Kanunî formalite olarak ne gösteriyorsunuz?

KASIM- Hayvanlar! Siz bunu benden soramazsınız.

SEFER- Soruyoruz işte...

KASIM- Sorarım size...

FAZIL- Maymunun gözü açıldı.

SEFER- (*Yakasına yapışır)* İlle de ocağa mı atalım yani? Benim ekmeğimle oynayanın, hayatıyla oynarım. *(Sarsar)* Ha, söyle... Gerekçe?..

KASIM- *(Yumuşak)* Yapmayın yavrularım, ah zamane evlâtları, babaya karşı gelmeyen mi var..

FAZIL- En güvendiğim babamdı, onu da anamın üstünde yakaladım, demiş.

SEFER- *(Sarsar)* Gerekçe?..

KASIM- Ocaklar çalışmaz oldu, verimi düştü, körleşti 951'den beri...

SEFER- Bu kaçıncı kapatış. En verimli ocak bu!

KASIM- Artık orasını müdüre sorarsınız, ben bir elçiyim.

FAZIL- Her açık verişte bu en verimle ocağı kapatırlar.

HÜSEYİN- Eski diye...

SEFER- Yeni faaliyetlerle, yeni masraflar kaynasın diye.

KASIM- Gene yanımda sevginiz var da, sizi burada tutuyorum. Sizin yaptığınızın onda birini başkası yapsa, hele bu vukuattan sonra, saniye tutmazdım.

FAZIL- Zor biraz. Öde paramı, dakika durmayayım.

KASIM- Fazıl sen yedinci ocağa! Hüseyin, Abdullah on ikinci ocağa...

ABDULLAH- Orada burada çalışmak neyse ne ya, paramızı ne zaman alacağız?

KASIM- İşletmeye para gelince. Görüyorsunuz mallar stokta, satılmıyor.

SEFER- Satılmıyor mu?

KASIM- Satılmıyor.

SEFER- Müşteri mi yok?

KASIM- Müşteri yok.

SEFER- Acaba?

KASIM- Yalan mı söyleyeceğim, bu yaştan sonra. Ben öyle üçe beşe dinini yıkacak adam değilim. *(Çıkarlar)*

FAZIL- Herif amma bozum oldu...

HÜSEYİN- Eğer birlik olmasak gitmiştik.

ABDULLAH- Boşuna mı demişler, birlikten kuvvet

doğar.

MEHMET- *(Girer)* Arkadaşlar, bu iş böyle yürümez!

SEFER- Teker teker dize getiriyoruz.

MEHMET- Elinize geçen ne?

ABDULLAH- Doğru be!

MEHMET- Bakın bütün ocakların gözü bizde. Gözümüzün içine bakıyorlar. Her şey işaret parmağımızın oynamasına bağlı.

HÜSEYİN- Bütün ocaklar fıkır fıkır kaynıyor.

İSMET- Sıkıysa kaynamasın, herkesin başında. Herkes bir başlatıcıya bakıyor.

HÜSEYİN- Bir kıvılcım tutuşsun yeter.

SEFER- Yara iyice kızardı, iyi bir neşter katmaya bağlı.

MEHMET- Hah işte, mesele o. Öyle dövmekle adam bitmez. Bunu iyice anlamamız gerekir. Üsük'e diş gösterdik karşımıza Gobel çıktı. Gobel'i benzettik, karşımıza Kasım geldi dikildi.

ABDULLAH- Kasım'ı benzetsek kimbilir karşımıza kim dikilir.

HÜSEYİN- Ya vali, ya da bakan.

FAZIL- Onu da benzetsen, hükümet. Hükümeti de benzetemezsin ya.

ABDULLAH- Enikten ite doğru, büyüyüp gidiyor. Büyüdükçe beylikler yağlanıyor; yağlandıkça kuvvetleniyor.

SEFER- Ne yapalım yahu. Bir şeyler yapalım. Bir yol gösterin.

MEHMET- Tek kişinin başa çıkması imkânsız. El ele, omuz omuza vermeliyiz. Paslı çivi söker gibi, hakkımızı söküp almalıyız.

IX
MADEN İŞÇİLERİNİN DURUMU
İstismar

(Hüseyin, Abdullah)

HÜSEYİN- Güya akılları sıra, bizi buraya vermekle unutturacaklar.

ABDULLAH- Biz unutsak karnımız unutmaz. Tayyare gibi guruldayıp duruyor.

HÜSEYİN- Bu ekmek kan oldu artık. Yerin dibinde kayalarla uğraş, ağaç kurdu gibi dağları oy, kemir, çıkardığını el alsın.

ABDULLAH- Her gün canımızla cebelleşiyoruz.

HÜSEYİN- Ölmeden çıkınca da onların eline düşüyoruz. İki ucu sivri kazık, neresine otursan yazık.

ABDULLAH- Ulan, ananı avradını kömür; ne öz koydun ne ömür. Vallahi yahu, ah bir ilk mektep şahadetnamem olsaydı... Bir dakika çekmezdim bunların ağızlarının kokusunu.

HÜSEYİN- Ne yapardın?

ABDULLAH- Doğru şehire... Koca koca mekteplerde odacılık mı bulunmaz. Kibrit destesi gibi üs-

tüste hastanelerde kapıcılık mı bulunmaz. İnsanın yeter ki şahadetnamesi olsun.

HÜSEYİN- Bekçi bile olursun, hükümet urbaları içinde.

ABDULLAH- Fabrikaya girsen postabaşı olursun.

HÜSEYİN- Olursun oğlum olursun.

ABDULLAH- Ya burda. Anan dinin ağlar günde sekiz saat, eve de gidince geçim dırıltısı... Rahat görmezsin.

HÜSEYİN- Ama şahadetnamesi olan adam niye ocağa insin de, ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalsın. Bunun için mi okudu.

ABDULLAH- Her çöküntüde en az on...

HÜSEYİN- Koca dağ yürüyünce, yirmi beşe yirmi beş maden direkleri ne yapsın.

ABDULLAH- Yaradana sığınıp biz de yürüyelim bakalım, onlar ne yapacak.

HÜSEYİN- Dağlar gibi yürüyelim.

ABDULLAH- Yürürüz evvelallah.

HÜSEYİN- Mehmet koydu postasını. Artık ölüm var dönüş yok.

ABDULLAH- Dönüleceği mi kalmış, zaten ölmüşüz.

HÜSEYİN- Mehmet çok becerikli çıktı, yüzümüz gülecek.

X
DOLAYLI GÖZDAĞI
Boş

(Mehmet, Sefer, Sonra Abdullah, Mustafa, Fazıl)

(7. Ocağın İçi)

MEHMET- Geçen gün Abdülkadir beyin karısı...

SEFER- Can hanım mı?

MEHMET- Evet, ilk kez bize geldi. Güya bana duyurmadan bizimkine diyor ki: "Söyle kocana, belki senin sözünü dinler."

SEFER- Kendilerininki gibi sanıyorlar. Müdür beyin planı. Eee..?

MEHMET- "Bu sendika kurma sevdasından vazgeçsin."

SEFER- Sarı sendikaya satılsın, diyor. Öyle mi.

MEHMET- Öyle.?

SEFER- Peki, seninki de, sıkıyorsa kocan söylesin demiyor mu.?

MEHMET- Güya ben duymayacağım. Avrat bana dil altından söyleyecek. Belki korkacağız, çoluğu-

muza çocuğumuza acıyacağız. Elimizi kolumuzu bağlayacağız.

SEFER- Herkesi de kendileri gibi sanırlar. Çoluk çocuk deyince eli ayağı buz kesecek. On tane olur, beşi sağlam kalsa yeter. Dayanamayan zaten dayanamaz. Silkelersin ağacı çürüğü düşer.

MEHMET- Yok canım, n'olacak. Kuru ekmekle de turpa dönüyorlar.

SEFER- Sonra, düşünüyorum da... Biz ne zamandanberi karı sözü dinlemeye başladık, neyse...

MEHMET- "Bizimki" diyor, "yanımda daimi encümen azasıyla konuşurken duydum! Kocana bu göllerden su içirmeyeceklermiş" diyor.

SEFER- Hâlâ patlamadın mı be.

MEHMET- Patladım. Can Hanım, dedim. Seni severim, sayarım. Evime ilk kere geldin hoş geldin. Ama o kaz kafalı kocana uyma, sen aklı başında kadınsın, dedim.

SEFER- Eee...

MEHMET- Sonra döndüm, bak ben buranın yerlisiyim...

SEFER- Siz nerelisiniz deseydin.

MEHMET- Dedim, Erzincan'lıyız dedi.

SEFER- Siz gelin Erzincan'dan bu gölde sulanın, hem de burnunuz bata bata. Biz susuzluktan boğulalım, bu Allah'tan reva mı?

MEHMET- Demek ben bu gölden sulanamayacağım. Öyle mi, dedim. "Öyle." dedi.

SEFER- Sen ne dedin?

MEHMET- Vallahi söyle o kocana, onu Dodurga virajından beri geçirttirmem. Anladın mı dedim?

SEFER- İyi konuşmuşsun.

ABDULLAH- *(Girer)* 12 numaralı ocak hazır.

MEHMET- Nasıl?

ABDULLAH- Bomba gibi... Patlamak üzere.

MEHMET- Sabahın alaca karanlığında... Haydi!

ABDULLAH- Eyvallah.

MUSTAFA- *(Girer)* 8. ocak tamam.

MEHMET- Sabahın alaca karanlığında... Sefer, haberi bütün ocaklara uçur. Kesin bu. Vardiyanın biri çalışacak, biri nöbet tutacak, biri de istirahat edecek.

SEFER- Eyvallah.

FAZIL- *(Girer)* Bizim ocak hazır. Başlayalım mı, diyorlar.

MEHMET- Başlamasınlar. Hepsi birden başlasın ki karşı taraf bu demir disiplinden ürksün, parçalansın.

XI
İŞÇİ YÖNETİMİNE DOĞRU
Zafer

(Santralcı, Mehmet, Mustafa, Abdullah, Fazıl, İsmet, Hüseyin, Sefer, Kasım)

(Santral odası)

SANTRALCI- Hay yaşayın be!

MEHMET- 12'yi bağla!

SANTRALCI- (Fişi 12'ye sokar) Hazır.

MEHMET- Durum nasıl?

SEFER'İN SESİ- Ateş gibi...

MEHMET- Sen orayı birine teslim et buraya gel. Santralda bekliyorum.

SANTRALCI- (Göbek atar) Oh oh oh...

MEHMET- Sevinme daha, Koca. Şunun şurasında işin başındayız. Ağzımıza yüzümüze bulaştırmak da var. 8'i bağla.

SANTRALCI- (Fişi sokar) 8 karşında.

ABDULLAH'IN SESİ- Herşey umduğumuzdan iyi. Bir an evvel ele geçirelim diye sabırsızlanıyorlar.

MEHMET- Hemen birine devret gel. (Santralcı'ya) Bütün ocaklarla irtibat kur İhtiyar.

SANTRALCI- Ben şimdi onlara ne yanık türküler çağırırım. (Tekrar ocakları arar)

MUSTAFA- (Girer) Geldik. Niye sabahı bekliyoruz?

SANTRALCI- Tavuk uykusundan uyanmadan, iyi işte.

FAZIL- (Girer) Tamam!

İSMET- (Girer) Tamam!

HÜSEYİN- (Girer) Tamam!

SEFER- (Girer) Tamam!

MEHMET- T.K.İ'nin ocaklarından ne haber?

SANTRALCI- Onlar da hazır. Destekleme grevi yapacaklar.

SEFER- Yaşasın işçi kardeşliği!

SANTRALCI- (Göbek atar) Topyekûn gidiyoruz. Tamam... Tamam... Tamam...

SEFER- İyi çalışıyorsun ha, yetmişlik proleter.

SANTRALCI- Öyle olmasak o gazetelerde resimlerimiz çıkar mıydı.

MEHMET- Arkadaşlar, biz çok daha dikkatli ve titiz olmalıyız. Mustafa sen muhasebe bölümüne, Abdullah personele, İsmet servise, Sefer'le ben nizamiyeye.

SANTRALCI- İyi dikkat edin. Koca işletme, ele geçirmek kolay değil. En az iki vardiyayı da buraya çağırın.

MEHMET- Şimdiden ürkütmek istemiyoruz.

SANTRALCI- Müdüriyete de yakışırsın ha, kerata.

MEHMET- Şakanın sırası mı yani?

SANTRALCI- Şaka şakadır. Boş adamlar, dolu sansınlar diye çatık kaşla bir noktaya bakarlar.

MEHMET- Şehirle irtibatı kes. Bana nizamiyeyi bağla.

SANTRALCI- Nizamiye karşında.

MEHMET- Ben gelinceye kadar nizamiyeden kimseyi bırakmayın!

SANTRALCI- Ocaklara veriyorum talimatı.

MEHMET- Sakın ha, mahvoluruz! Önce biz işletmeyi ele, alalım. Bir daha haber al bakalım vardi-

yalardan, tamam mı?

SEFER- Nizamiye kesildiğine göre ispiyonların işi kötü.

FAZIL- Hali duman.

SEFER- Koşa koşa da Kırkdilim Yokuşu çıkılmaz ki...

FAZIL- Evet, söylesek de boşuna telaş etmeseler. Onlar şehre varasıya şehirdekiler buraya gelecek nasıl olsa.

İSMET- (Girer) Arkadaşlar, nizamiyede kavga var. (Hepsi çıkar)

KASIM- N'oluyor orda?

HÜSEYİN- Dur bakalım.

KASIM- Ulan bana dur diyecek adamın anasını avradını...

HÜSEYİN- Nokta koy...

KASIM- Bana nokta koy diyecek adamın anasını avradını...

HÜSEYİN- Anayı avradı pazarda mı buldun, hey pezevenk. (Tokatlar) Elin yumruğunu yemeyen kendi yumruğunu büyük sanırmış.

KASIM- Demek bana el kaldırıyorsunuz ha... Bana el kaldıracak adamın...

FAZIL- Doğru. Buna ayak dururken el kalkmaz.

KASIM- (Elini silahına atar. Silahı alırlar) Öldüm.

FAZIL- Hadi bakalım, silah erkeği...

KASIM- (Kafasını yerlere, duvarlara vurmaktadır) Al, al, al...

FAZIL- N'apıyor bu?

HÜSEYİN- Bilmem.

FAZIL- Kendi kendini dövüyer yahu.

HÜSEYİN- Aklı başına geldi herhal.

MEHMET- Bırakmayın yahu! Ne yapıyorsunuz?

FAZIL- Bizim bir şey yaptığımız yok, kendi yapıyor.

MEHMET- Baksanıza dövülmüş numarası yapıyor. Bir bildiği vardır.

FAZIL- Bırakalım gitsin geldiği yere.

MEHMET- Bu halde gidemez. Zaten sarhoş, kendini ırmağı filan atar, başımıza iş açar.

FAZIL- İyi ya, temizlenir.

MEHMET- Getirin bakalım bana kendiri. (Kasım'ı iyice bağlar) Hadi koyun arabaya. Kuledibi'ne varmadan ellerini çözmesinler. (Dışardan sesler).

SANTRALCI- (Girer) İş bildiğin gibi değil.

FAZIL- Ocaklar telâş etmesin. Söyle, işletmenin arabasıyla kaçmak isteyenler bırakılmadı.

SANTRALCI- Gitselerdi yahu.

FAZIL- Kör kütük sarhoşlar. Uçarlar muçarlar, başımıza iş açarlar.

SANTRALCI- Sen biraz dur. Ben azıcık seyredeyim ortalığı. (Çıkar)

FAZIL- (Telefonu alır) Durum çok iyi. Nizamiye kesildi. İşletme ele geçmek üzere. Bekçiler terslik çıkarıyor.

SANTRALCI- (Girer) Ne tersliği yahu. Terslik edenler sopayı yedi, şifayı buldu. (Telefonu alır) Sabahın bu saatinde Çorum pavyonlarından

dönen Kasım bey bir top kendire sarılarak saat kulesinin dibine bırakılmak üzere postalandı. Niye mi eli kolu bağlı? Suçu büyük, her zamanki gibi sarhoş Kendini Kızılırmak'a falan atabilir. Durun müdüriyete bir bakalım düştü mü? Hâlâ ses seda yok. Nerde kaldı bunlar yahu?

FAZIL- Muhasebeye bir bak.

SANTRALCI- Alooo, muhasebe, kimsin? Mustafa mı? Aloo Mustafa, bizim Mustafa mı? Müdür bey yok mu, müdür bey?

MUSTAFA'NIN SESİ- Tuvalette.

SANTRALCI- (Fişi sokar) Bağırma be! Ne bağırıyorsun. Ne korkuyorsunuz. Her şey iyi işte. 786 kişiye arkası dayalı adam korkar mı. (Duraklar) Haberi vereyim mi. Ha... ha... ha... habe... Ta... Ta... Tamam mı? (Bayılır)

FAZIL- (Bütün ocakları bağlar) Tamam. İŞGAL.

İKİNCİ BÖLÜM

I

İŞÇİ YÖNETİMİNDE İŞLETMENİN DURUMU

Hoşnutluk

(Mustafa, Fazıl, Hüseyin, İsmet, Sefer, Abdullah, Mehmet)

MUSTAFA- İşçi genel kurul toplantısı, işçi genel kurul toplantısı.

FAZIL- İşçi Konseyi Toplantısı, Konsey Toplantısı...

HÜSEYİN- *(Koşarak ve merakla girer)* Hayrola yaramaz bir şey mi var?

MUSTAFA- Yok canım, haftalık olağan toplantı.

İSMET- Oh be... Ne güzel. Her şey insanın gözü önünde, aklı fikri alınarak yapılıyor.

FAZIL- İnsanca yaşamak bu işte aptal.

İSMET- Pek insanca ya Allah sonunu hayır getirsin.

SEFER- *(Sert sert girer)* Tamam mıyız arkadaşlar?

HÜSEYİN- Bu ne sertlik bre Sefer. Bu forsun hepsi senin mi?

SEFER- Birazı da senin. *(Yumuşar)* Tabii oğlum, bugüne bugün biz buraya mektepten gelmemişiz. İşçi Konseyi bize güvenmiş, bizim çalışmamızı beğenmiş ki bizi temsilci seçmiş. İşçi temsilcisi sert olur, mert olur, yiğit olur.

FAZIL- Amma da öğündün be! Sen görevlerini yerine getir, yeter.

İSMET- O kadar.

SEFER- Tabii oğlum, genel tavır da önemlidir. İşçi sınıfı kendini temsil eden avrat yapılı yöneticilerden bıktı. Güveni kalmadı.

ABDULLAH- Onun içindir ya o günden itibaren, bütün idare işçilere geçmiştir.

MEHMET- *(Elinde dosyalarla girer)* Evet arkadaşlar, işletmenin elimize geçişinin haftası ve de ikinci açık konsey toplantımız başlamış bulunuyor. Sıkı işbölümüne gitmemiz, çok büyük sorumluluklar yüklenmemiz gerek. Seçimleri yenilemekte, tekrar tekrar haftalık toplantılarda oya sunmakta, öbür yönetimin gizliliğine, tepeden inmeliğine karşı bu yönetimin açık, gerçekten demokratik olmaktan başka yolu yoktur. İşte, demek oluyor ki, işçiler adına ocaklarda faali-

yeti düzenlemek, öte yandan işgal öncesi devralınan memur, muhasebeci ve teknik personeli kontrol edecek temsilciler...

HÜSEYİN- Bence biçilmiş kaftan Sefer ile Fazıl.

ABDULLAH- Kuş uçurtmuyorlar.

İSMET- Ancak bu kadar olur.

MEHMET- Demek yeni aday göstermiyorsunuz. Usûlen Sefer ile Fazıl'ı kontrol temsilcileri olarak kabul edenler?

HEPSİ- Kabul.

MEHMET- Kabul edilmişlerdir. Gelelim işçi genel kuruluna...

ABDULLAH- Onun görevleri nelerdir hele. Bir daha kısadan özetleyiver.

MEHMET- İşçi genel kurulu aldığı temsil yetkisi ile işçi kitlesi adına ve onun çıkarlarına, günlük işleri düzenler ve de yürütür. İşçi konseylerinin eylem ve işlemlerini kontrol eder. İşçi konseylerinin gerektiğinde çağrısı üzerine toplanır. Haftalık raporlarla, işçi genel kurulunca raporlarını, üretim hacmini, olup bitenleri, yeni gelişmeleri bütün üyelerine duyurur.

ABDULLAH- Buraya kadarı güzel, şimdi bir de bugüne kadar yaptığı ne oldu onları görelim.

İSMET- Abdullah zorlu terletiyorsun ha!

MEHMET- *(Kâğıtlarıçıkarır)* Yeni yönetimin ikinci gününde, Çorum valisinin Osmancık kaymakamı kanalı ile yaptığı çağrı başta olak üzere 14 Haziran 1969 cumartesi günü toplanan İşçi Genel kurulunun gündemi şöyleydi: 1. Çorum valisi-

nin çağrısı.

ABDULLAH- Onu geç, kendisi gelsin.

MEHMET- 2. Alpagut Linyit İşletmesi müdürü ile muhasebe müdürünün durumları.

İSMET- Onları iyi inceleyelim.

HÜSEYİN- Didik didik atalım dürzüleri.

ABDULLAH- Çok işimiz var arkadaşlar çok...

MUSTAFA- Bunlarla uğraşmak, 2000 metrede çalışmaktan daha zor. Çünkü herifler kravatlı... Allem ediyor kallem ediyor, sandalyeye yine kendisi oturuyorlar.

SEFER- Bu defa zor biraz.

FAZIL- Evet üç.

MEHMET- Sağlık raporunu yenileyen mühendisin durumu.

ABDULLAH- Gündemdeki maddeleri görüşen işçi yönetim kurulu 7500 lira maaş alan...

İSMET- Allahsız.

HÜSEYİN- Taş atıp da kolu yoruluyor sanki.

ABDULLAH- Alpagut Linyit İşletmesi Bölge Müdürü'nün...

İSMET- Defterini dürmek oldu.

HÜSEYİN- Hop hop! O kadar ileri gitme, sadece hesabını görmek oldu.

ABDULLAH- Ve ayrıca 5500 lira karşılığında aydan aya uğrayan muhasebe müdürünün görevine son vermek oldu.

MEHMET- Evet arkadaşlar. Gündemin birinci maddesi için yazdığımız yazı aynen şöyle : *(Dosya-*

dan okur) İşletmede fiili durum devam etmektedir. Bu şartlar altında işçi temsilcilerinin, işçiler adına da olsa, Çorum'a giderek görüşme yapmaları sözkonusu değildir. Herhangi bir görüşme yapılacaksa bu görüşmenin yeri fiili durumun devam ettiği Alpagut Linyit İşletmesi olmalıdır.

ABDULLAH– Ancak bu kadar olur.

İSMET- Oraya götürüp allem kallem edecekler.

HÜSEYİN- Alavere dalavere kürt mehmet nöbete..

FAZIL- Kim yutar lan !

ABDULLAH- Amma güzel cevap.

MEHMET- Bildiğiniz gibi Bölge Müdürü zaten hiç uğramadı. İşletmemizin 7000 lira maaşlı tek mühendisi bir türlü, ısrarımıza rağmen kalmadı.

ABDULLAH- İşte bu olmadı.

MEHMET- Niçin?

ABDULLAH- Israr etmeyecektik.

MEHMET- Teknik eleman olduğu için, her zaman ölümle burun buruna çalışıyoruz. Allah saklasın bir çöküntü olsa...

HÜSEYİN- Olur olur.

MEHMET- İşte o zaman yanarız. Değil işçilerin hakkını, kendi paçamızı kurtaramayız.

HÜSEYİN- N'olur?

MEHMET- Bize karşı bilenen dişler arasında parçalanır gideriz.

HÜSEYİN- Sanki onlar varken olmuyor mu?

İSMET- Her çökmede onbeş işçi ölmüyor mu?

MEHMET- İşte o diploma bütün sorumlulukları yüklenir.

SEFER- Onun için harcıraha harcırah eklenir.

MEHMET- Herşey tastamam da burası tevekkel.

ABDULLAH- Peki bu herif bu kadar israra rağmen niye gitti?

SEFER- Her gün sekiz saat çalıştıracağımızdan korktu.

MEHMET- İşte bizim de tek korkumuz ocaklardan sorumlu teknik elemanın bulunmayışı.

FAZIL- Orası öyle.

MEHMET- Her an bir ocak çökebilir, birçok arkadaş içerde kalabilir.

SEFER- Demek oluyor ki bir mühendisten başka bir isteğimiz yok.

FAZIL- Ulan şu iki memur gibi bir de mühendis bizi seçseydi.

ABDULLAH- O memurlar niye bizi seçti anlayamadım.

MEHMET- Onlar da işçidir zaten. İşletmenin her türlü işini gören onlardı.

SEFER- Onun için ya tüyleri bile kıpırdamadı.

FAZIL- Aylaklar telaşa kapıldılar.

MEHMET- Sağolsunlar, onlar sayesinde satış işlerinin düzenlenmesi gelirlerin tahsil edilmesi, gerekli alımların yapılması, defterlerin tutulması sağlandı.

SEFER- Çalışmaları da komisyon tarafından sıkı bir şekilde denetlendi.

ABDULLAH- Ondan yana şüphemiz yok.

FAZIL- Satışlar düzenlendi.

ABDULLAH- Ona da bir şey dediğimiz yok.

MEHMET- İşçi Konseyi peşin satışta israr etti.

HÜSEYİN- Çok yerinde.

FAZIL- Sağlanan gelirler ilk gününden itibaren bloke edilmeye başlandı.

SEFER- Böylece çalıp çırpmanın önüne de geçilmiş oldu.

FAZIL- onbeş günde bir dağıtım yapılması kararlaştırıldı.

İSMET- Allah be!

HÜSEYİN- Şimdi kasada para var ha öyle mi?

FAZIL- Tabii var.

HÜSEYİN- Hayret.

FAZIL- Ayrıca bu paralarda kasalarda beklemiyecek.

MEHMET- Evet arkadaşlar, herkes kendine düşen görevi lâyıkıyla yapacaktır.

HEPSİ- Yapacaktır.

MEHMET- Üretim faaliyeti sekizer saatlik üç vardiya diye halen de sürdürülecek. Vardiyasını tamamlayan işçi sekiz saat nöbet tutacak ve de sekiz saat dinlenecek.

HÜSEYİN- Saat gibi.

İSMET- Tıkır tıkır.

MEHMET- Nerdeyse işlemez hale gelmiş olan işletmeyi işletmenin tek yolu budur.

SEFER- Verimi arttıracak daha da yeni düzen aranmaktadır. Kesinlikle bu işletmede aylaklığa son vereceğiz.

MEHMET- Çalışmayana ekmek yok ilkesini herkese kavratacağız!

FAZIL- Kimse el götte gezip maaş alamayacak, her şey bir emek karşılığı olacak.

SEFER- İşte bizden bu hafta bu kadar.

ABDULLAH- Daha ne isteriz?

İSMET- Demek haftaya aylıklar öyle mi?

FAZIL- Öyle.

HEPSİ- Eyyyyttt.

HÜSEYİN- Çalışalım arkadaşlar çok çalışalım, çok kazanalım.

İSMET- İşletme öz malımız oldu artık.

(9. Ocağın içinde Mustafa, Fazıl, İsmet, Hüseyin sevinç içinde çalışmaktadırlar. Yer yer bu çalışma şevki oyunlara, halaylara dönüşür.)

MUSTAFA- Ulan kara kömür, ne öz koydun, ne ömür.

İSMET- Öyle şikâyetlenme. *(Elindeki kömürü öper)* Kara gözlü sevgilim benim.

HÜSEYİN- Mücevher, mücevher, kara mücevher.

MUSTAFA- Meğer sen neymişsin de farkında değilmişiz.

FAZIL- Ulan sen ekmekmişsin, peynirmişsin, etmişsin.

MUSTAFA- Ulan seni kâğıda sarıp içeceğim, rakı yapıp kafayı çekeceğim.

İSMET- İmanım kara kömür.

HÜSEYİN- Neresi kara ulan bunun, baksana adı var altın gibi, sarısı var safran gibi, yeşili var zeytin gibi. Allı güllü basma, imanım findirdek yosma.

FAZIL- Koynuna gir bari.

MUSTAFA- Sarıl sarıl, hadi biraz okşa.

HÜSEYİN- Biraz öpeyim, üzüm gözlü, umut umut sevdiğimiz...

İSMET- Ayıp ulan ayıp hiç findirdek olur mu o. Bu bebek bebek, ah bucu bucu. Bak nasıl da fıkır fıkır gülüyor. Ah bucu bucu...

HÜSEYİN- Kömürü de güldürdük a kerata.

FAZIL- Tabii gülüyor, kömürün de yüzü güldü yüzümüze. Eskiden biz ona küstük o da bize, kararıyorduk birbirimize.

MUSTAFA- Allah muhabbetinizi arttırsın.

HEPSİ- Amin.

MUSTAFA- Hepimizin yüzünü güldürdü. O benim söylemez dillerimi şakır etti. Kör gözümü çakır etti.

FAZIL- Aman Mustafa içim fıkır fıkır etti.

MUSTAFA- Elimi atmadık dallar mı kaldı.
Başıma gelmedik hallar mı kaldı
Gerek aleyhime gerek lehime
Bana söylenmedik diller mi kaldı.

HÜSEYİN- Hayrola, dün köye bir sefer yapmışa benzersin?

MUSTAFA- Yaptık yaptık. İnsanın heybesi dolu olunca köye bir başka türlü giriyor.

HÜSEYİN- Girer girer.

MUSTAFA- Hele kapıda... Öhö öhö... demeye kalmadan avrat yetişiyor, şaşı özün şehla, kör gözün elâ oluyor.

HÜSEYİN- Olur olur...

MUSTAFA- Velhasıl insan erkekliğinin farkına varıyor.

İSMET- Köylüler ne diyor?

MUSTAFA- O ağızlar gitmiş. Yapamazlar edemezler yok. Herkes onlar haklı, onların yapamadığını kimse yapamaz. "Vallahi heriflerde Hazret-i Eyüp sabrı varmış, üç ay iyi beklediler" diyorlar.

İSMET- Derler derler...

MUSTAFA- Sıkışırsanız bir haber uçuruverin, bütün köylüyü yanınızda bilin, diyorlar.

FAZIL- Tabii gördüler işçinin kuvvetini hemen yanımıza. Yeter ki biz kuvvetli olalım arkadaşlar. Haklı olalım arkadaşlar herkes bize yandaş olmaya can atar. *(Çalışmasını durdurur)* Haydi arkadaşlar, vakit tamam.

İSMET- Dur bakalım bizim vakitle işimiz yok. Yorulmadık daha.

FAZIL- Bakıyorum hiçbirinizin ocaklardan çıkası yok. Önceden saat gelince zincirden boşanmış gibi fırlardınız.

HÜSEYİN- Kendi işimiz kendi aşımız.

FAZIL- Yukarıdaki işler bizim işimiz değil mi ulan?

MUSTAFA- Onlar da işimiz.

FAZIL- Artık memur da biziz, amir de biziz.

İSMET- İşçi de biziz, işveren de biziz.

MUSTAFA- Nasıl da sepetledik bütün asalakları?..

İSMET- Bağladık kuyruklarına tenekeleri... Sürsünler dursunlar...

FAZIL- Öyle değil. Biz sepetlemedik, sümme haşâ kimsenin ekmeği ile oynamadık. Herkesi kendi gönlüne bıraktık. İsteyen kalsın, yeni çalışma düzeniyle işine devam etsin, isteyen çekip gitsin...

İSMET- Dedik.

FAZIL- Otuz kırk memurdan bir tek muhasebeci Yusuf, "Benim için farketmez" deyip bizi seçti.

İSMET- Vay canına be, hepsi de nasıl cızlamı çektiler.

FAZIL- Zıbarsınlar, gebersinler. Hepsi de hazır yiyiciydi pezevenklerin. Bakalım bu kadar memurun işini kıvırabilecek miyiz?

MUSTAFA- Ne o Fazıl tıpan sıkmıyor mu yoksa?

FAZIL- Mümkünsüz. Sıkacak sıkmasına da, insan bir de düşünüyor o kadar kuru kalabalığı. Üstelik koskoca İşçi Konseyi verdi bu görevi bana. Biz de bir cevher gördüler ki verdiler dümbük.

MUSTAFA- Eee ne mızzıklanıyorsun öyleyse?

FAZIL- Canım bir de şimdi kırk yıllık muhasebeciyi kontrol etmek var.

MUSTAFA- Ne varmış yani?

FAZIL- Ananın dini, n'olmuş var mı? Benim ilk mek-

tep diplomam başedebilir mi bakalım?

İSMET- Kursa göndeririz seni.

MUSTAFA- Boşver kursu bursu... Toplama bilir misin?

FAZIL- Bilirim.

MUSTAFA- Çıkarma bilir misin?

FAZIL- Bilirim. Sadece toplama çıkarma ile olsa bu iş.

MUSTAFA- Haydi haydi, fazla kem küm etme. Öğrenenler anasının karnında öğrenmedi ya. Her şeyi kıvırırız evvelalah.

HÜSEYİN- Bir şey hariç.

FAZIL- Nedir o?

HÜSEYİN- İspiyonluk. *(Gobel'i taklit ederek)* Haydi arkadaşlar iş başına. Neredeyse reisicumhurdan kartınız varmış gibi, oturdunuz mu kalkmayı bilmiyorsunuz.

FAZIL- *(Güler)* Kulakların çınlasın Gobel.

HÜSEYİN- *(Devamla)* İnsana işini başkası mı gösterir? *(Sefer'i taklit eder)* Benim karnımı doyurmayan iş benim işim olamaz.

MUSTAFA- Ulan ne mukallitsin sen. Şeytan tüylü.

İSMET- Ölüyü güldürür pezevenk.

FAZIL- Haydi arkadaşlar geç kalıyoruz.

MUSTAFA- Ne işin var lan burda? Geç kalıyorsan koskoca muhasebeci ocağa iner mi?

FAZIL- Ee öyle bir düzen ki koskoca işletme müdürü iniyor.

İSMET- Bizden böyle arkadaş, canın isterse. Masa

başına yamanıp hazır yemek yok.

HÜSEYİN- Sıkıysa yesin kalem efendiliğini, beşik ulemalığını kaldırdık.

MUSTAFA- Haydi bakalım kalem efendisi, görelim seni alın terimizi kurda kuşa kaptırma.

(Abdullah, Sefer nöbet beklemektedirler. İsmet'le Hüseyin nöbeti devralmaya gelirler)

SEFER- Abdullah, şurda bir pıtırtı, çıtırtı var.

ABDULLAH- Kim var orda?

SEFER- Kıpırdayanı yakarım.

HÜSEYİN- *(Girer, sigara uzatır)* Al yak.

İSMET- Hay maşallah mangal yürekli aslanlarım.

SEFER- Ne olabilir ki. Tıs yok.

ABDULLAH- Gözüm devamlı Çorum yolunda... Uçan kuş bile görmedim.

SEFER- Görsen n'olacak. Kötü gelen alnının ortasına yer kurşunu.

ABDULLAH- Ulan kimseden ses soluk yok be. Bu sessizlikten ben ürküyorum.

HÜSEYİN- Dur bakalım çıkar daha.

İSMET- Çıktı bile. Haydi bakalım nöbeti devrediyorsunuz.

SEFER- Hayrola?

ABDULLAH- Bir şey mi var?

İSMET- Hayır canım, ne olabilir?

SEFER- Daha dört saat var.

HÜSEYİN- Mehmet çağırıyor. 7 Ocakta.

SEFER- Haydi bakalım Abdullah varalım bakalım, ne imiş bir görelim.

ABDULLAH- Ne olursa olsun altından kalkarız evvelallah...

(7 Ocakta çalışanlar da aynı coşku ve sevinç içindedir. İş oyunları oynarcasına çalışmaktadırlar. Mehmet, Sefer, Abdullah hızlı hızlı çalışırlar, konuşurlar, gülüşürler)

ABDULLAH- *(Sevinçli)* Demek vali işin içinden çıkamıyorum diye içişlerine dilekçe vermiş ha!

SEFER- Boşver, biraz da onlar yazışsın çizişsin. Oh be, biraz da bizim yüzümüz gülsün yaşanası dünyada, karnımız doysun şen olası dünyada.

ABDULLAH- Yaşa Sefer!

SEFER- İçerdeki aylıklar çıkmadan felek gelse vermeyelim. Allah gelse teslim etmeyelim. Söz mü?

HEPSİ- Söz.

ABDULLAH- Sonuna kadar götürelim. Oh be biz de insan olduğumuzun farkına vardık.

MEHMET- Ah bir de maden mühendisi bulabilseydik. Sorumluluk yüklenebilecek. Başka bir korkumuz kalmazdı.

SEFER- Kime gittikse korkusundan gelemiyor.

MEHMET- Hiçbirinde yürek yok ki, davamızı kavramış bir mühendis olsa...

ABDULLAH- Düşündüğün şeye bak. Sanki mühendis dediğin kaç kere ocağa indi?

MEHMET- Olsun.

ABDULLAH- Boşverin ölürsek biz ölürüz, kime ne. Kendi işimiz kendi aşımız.

SEFER- Ne büyük eşşeklermişiz ki biz bu işi bu kadar uzattık. Bile bile heriflerin kahırlarını çektik.

ABDULLAH- Boşverin be keyfinize bakın. Oh göbek... *(Göbek atar)* Oh... oh...

MEHMET- Kendi yönetimimizin işletmemize armağanlarından biri de bu işte: 9. Ocak.

SEFER- Bu ocak bugün verimi en yüksek olan ocaktır.

ABDULLAH- Zaten açıldığındanberi böyle canım. Dalaverelerini kapatmak için hep bu ocağı kapatmışlar.

SEFER- *(Oynar gibi)* Bütün ocaklar bize geçmiştir arkadaşlar. Çalışacağız, kazanacağız. Kazandığımızı da aramızda kardeşçe pay edeceğiiz.

ABDULLAH- Yani ki kul taksimi.

SEFER- Tabii Allah kimine çok verir kimine az.

MEHMET- Sefer ciddi bir durum çıkıyor. Resmi ve gayrî resmi büyük işletmeler bizi boykot ediyor. Boğmak istiyor.

SEFER- Vay anasını.

ABDULLAH- Allahsızlar.

MEHMET- Biz de küçük işletmeleri, imâlathaneleri, okulları, pansiyonları, hamamları, kârdan kıra-

rak, aracıyı tefeciyi çıkararak daha ucuza doğrudan doğruya kendimize bağlayarak satacağız.

SEFER- Satarız.

MEHMET- Onun için sen yarın Çorum'a bu iş için ineceksin.

SEFER- Olur canım kolay iş o...

(Muhasebeci, dosyaların arasına gömülmüştür. Fazıl girer)

FAZIL- Kolay gelsin.

MUHASEBECİ- Hoş geldin.

FAZIL- Hoş bulduk. Nasılsın bakalım, işler nasıl?

MUHASEBECİ- İyilik sağlık. İşler de iyi.

FAZIL- Nedir bu yazdığın Yusuf efendi?

MUHASEBECİ- Defter-i kebirde bir sürü eskiden kalma kayıt hatası var. Muvakkat mizan yapıp, geçmiş envanteri çıkaracağım.

FAZIL- İyi iyi, çıkar.

MUHASEBECİ- Sana zahmet, bana hizmet şuradan bana, gayrî maddi sabit kıymetler defterini versene evlâdım.

FAZIL- Olur. *(Unutur)* Neyi verecektim?

MUHASEBECİ- Bak şurada duranı.

FAZIL- Al.

MUHASEBECİ- Bu değil evlâdım bu sabit gelirler. Bak şurada üstünde yazıyor gayrı maddi sabit

kıymetler. *(Bulamaz)* Sen dur evlâdım ben alayım.

FAZIL- Sen çok sağol Yusuf Efendi. Bütün memur takımı kirişi kırdı. Sen de olmasan nasıl çıkardık bu işlerin içinden?

MUHASEBECİ- Haa benim için farketmez evlâdım. İş hep aynı iş. Üstelik başımdaki bir sürü kendini bilmez, ne oldum delisinden ben de kurtuldum. Sizlerden çok memnunum. Karışanım yok görüşenim yok. Sakin sakin işimi görüyorum köşeciğimde. Neydi o eskiden amiri, memuru afur tafur eder dururdu tepemde.

FAZIL- Yusuf Efendi düşündük ki biz de seni pek yalnız bıraktık. Ben sana yardıma geldim.

MUHASEBECİ- Yardıma mı? Muhasebeden anlar mısın?

FAZIL- Toplama, çıkarma bilirim işte. Ne yapalım Konsey bize de bu işi uygun gördü.

MUHASEBECİ- Konsey gördüyse doğrudur.

FAZIL- Halimizi biliyorsun, bütün memurların işi ustümüze yıkıldı. Şimdi senin bu karışık defterlerine ben akıl erdiremeyeceğe benzerim.

MUHASEBECİ- Korkma korkma, ben sana hemen öğretirim işin girdisini çıktısını.

FAZIL- O kadar incesini ben ne yapayım Yusuf Efendi. Şöyle kabadan anlayalı, hesabımızı kitabımızı bilelim yeter. Günün hesabını Konsey'e sunalım kâfi.

MUHASEBECİ- Gel buraya, bak evlâdım. Şu aktif kısma sabit kıymetler, dönen kıymetler, transit

kâr hesapları. Şu pasif kısma, öz sermaye, yabancı sermaye.

FAZIL- *(Kendi kendine)* Ne yapayım yabancı sermayeyi?

MUHASEBECİ- Ayarlayıcı hesaplar, transit kâr hesapları geçirilir. *(Dinleyen birini bulmanın sevinci ile)* Şimdi günlük satış fişleri önce teker teker 2950 taksim 3A'ya kaydettikten sonra, toptan satış tutarını bulup 3500 taksim 52'nin Alacak'ına kaydederiz. Satış hesapları 5831 taksim 7B, kıymet hesapları 4502 taksim 9E; Sonuç Hesapları 7080 taksim 8C, Muvakkat hesapları 2860 taksim 60C, Transtuar hesapları 3800 taksim 54B, Nazım hesapları 9559 taksim 54TK, ayrıca envanter, bilanço, aktif-pasif, defter-i kebir, muvakkat nizam ve de döner kıymetler...

FAZIL- Yeter, aklım basmıyor.

MUHASEBECİ- Efendim evlâdım.

FAZIL- Şimdi sen bu dosyaların hepsini tık bir köşeye. Yeni bir defter aç yeni yönetime. *(Defteri açar)* Bak şimdi, günlük kömür üretimini bu sayfaya, satış gelirlerini de bu sayfaya... Masrafları bu sayfaya yaz, her gün bana bildir olmaz mı?

MUHASEBECİ- Olur evlâdım. Biz de işi kitabına uyduralım diye uğraşıyoruz.

FAZIL- Biz de hesap gerçeğine uysun yeter. Bu usule göre yapalım dünkü hesapları. Şunlar satış fişleri. *(Sayar)* Yazalım şuraya: masraflar... üretim... Hoop...topla...Tamam.

MUHASEBECİ- Eh bana yapacak iş kalmadı.

FAZIL- İş mi istiyorsun? Bunları yaptıktan sonra sen de bizimle birlikte inersin ocaklara. İstersen tabii.

MUHASEBECİ- Ne diye istemiyeyim?

FAZIL- Elden gel.

II

TUTUCULARIN GÖZÜYLE İŞÇİ YÖNETİMİ

Huzursuzluk

(Sıhhiye, Gobel, Üsük, Kasım)

GOBEL- Efendi oğlum, canım yavrum, gözümün çiçeği, bak şu halime. Ayakta duramıyacak haldeyim. Yaralıyım ölüyüm, bana birkaç rapor cızıktır: Üstelik de ayakta duramayacak kadar hastayım. Beni ya viziteye gönder, ya da onbeş-yirmi günlük rapor veriver.

SIHHİYE- Dereceyi getirin şunun ateşine bakayım.

GOBEL- Yoo, ben öyle hastalardan değilim.

SIHHİYE- Ya.

GOBEL- Belim ağrıyor...

SIHHİYE- Bel ağrısına ben vizite kağıdı doldıramam.

GOBEL- Yaa...

SIHHİYE- Evet.

GOBEL- Aha ben şimdi vali beyimize gidiyorum.

SIHHİYE- İstersen bakana git. Yolun açık olsun!..

GOBEL- Ama gidiyorum.

SIHHİYE- Güle güle.

GOBEL- Sen görürsün.

SIHHİYE- Valinin çok işi var. Alpagut'la uğraşıyor. Onun için dert dinleyemez oldu. İstersen Ankara'ya kadar uzanıver.

GOBEL- Hepsi aynı kaba sıçan it oğlu itler. Hepinizin tekmil sülelesini... *(Çıkar)* Üssük... Üssük...

ÜSÜK- Buradayım ne var?

GOBEL- Kâğıdı vermedi hayvan oğlu hayvan.

ÜSÜK- Tabii herkes bizim gibi sahtekâr mı.

GOBEL- Ulan sen de çeneni çek, ortasından kırarım ha!..

ÜSÜK- Yeter artık ben de şerefimle alın terimle yaşayacağım. Yalan uydurmaktan bıktım usandım.

GOBEL- Yaaa... Başka ne boka yararsın topal ayağınla.

ÜSÜK- Ben işçilerden ne zarar gördüm. Asıl onların yanında olmalıydım şimdi.

GOBEL- Kıtır kıtır kör testere ile keserler.

ÜSÜK- Hiçbir şey yapmazlar. Pis şeylere tövbe ettiğimi, beni nasıl kullandığınızı anlatırım.

GOBEL- Ulan onlardan evvel seni ben keserim.

ÜSÜK- Artık kirli işlere bulaşmam. Zehir gibi aşçıyım, bal gibi yemekler pişiririm.

GOBEL- Vazgeç oğlum, sen onu kafa diye taşıma.

O işlerin üç günlük ömrü var sonra yine dönen gelin...

ÜSÜK- Olsun, doymasın bu karın daha iyi.

GOBEL- Ulan hayvan sen çok oldun artık. *(Üstüne yürür, tokatlar)* Sevildiğini bil, it.

KASIM- *(Hızla girer)* Ne oluyorsunuz yahu, şakalaşmanın sırası mı? İşler sapa sarmışken...

GOBEL- Ne var ne yok?

KASIM- Şimdi önce gazetelere gideceğiz, orada söyleyeceğimiz şeyler: "Alpagut İşletmeleri'ni bir ihtilâl konseyi idare ediyor, işçilere baskı yapılıyor, huzursuzluk son haddine varmıştır."

ÜSÜK- Peki valiye?

KASIM- Yine buna benzer şeyler. Son bizi eski işletme müdürü bekliyor. Beraberce gazetelere gideceğiz, oradan da valiye.

GOBEL- "Efendiler, siz onların dediklerine bakmayın. Günlük üretim 20 tonun üstünde değil..."

KASIM- Aferin. Daha daha?

GOBEL- "İşçilere akıl almaz işkenceler yapılıyor..." İstersen sor, öyle değil mi Üsük?

ÜSÜK- Yapılıyordu ya...

GOBEL- Hangi yönetimde, işçi yönetiminde mi, bizim yönetimde mi?

ÜSÜK- İşçi yönetimini daha görmedik, başlayınca kirişi kırdık.

GOBEL- "Bu görmedi efendiler, ben gözlerimle gördüm."

ÜSÜK- Nasıl işkence?

GOBEL- Her türlü işkence.

ÜSÜK- Ne?

GOBEL- İşkence.

ÜSÜK- Nasıl yani?

GOBEL- İşte bayağı işkence. Zoraki bir yönetim hüküm sürüyor, işçiler zor durumda, kimse bu yönetime ayak uyduramadı.

ÜSÜK- Vah vah.

GOBEL- *(Döner)* Taş koyma lan... İnadır tersine tersine konuşuyor.

KASIM- Bunu bir yere götüremeyiz. Haydi iş başa düştü. İkimiz gidiyoruz.

GOBEL- Nereye? Önce müdür beyin evine.

ESKİ İŞLETME MÜDÜRÜ- Korkmayın canım, bu kadar abartmayın. Bir halt çıkmaz, onlar işletmeyi yönetecekler? Korkmayın beceremezler. İki güne kalmaz gelir elimize ayağımıza kapanırlar.

GOBEL- Öyle deme beyim, işletme'de arabalar vızır vızır satış yapıyorlar.

ESKİ İŞLETME MÜDÜRÜ- Beceremezler, beceremezler.

GOBEL- Aman beyim, yine de birşeyler yapmalı. Her gün arabalar vızır vızır gelip gidiyor.

E. İŞ. M.- Çok değil bu hafta teslim bayrağını çekerler. O zaman bir güzel temizlik, sen sağ ben selâmet.

GOBEL- Allah sizi inandırsın beyfendi. Sabahlara kadar gözüme uyku girmiyor. Aklım fikrim hep

İşletme'de. Kimbilir ne haltlar yiyordur bu işçi takımı... O gözümüz ocaklar ne hale geldi.

E. İŞ. M.- Korkma, beceremezler. Koskoca mektep medrese görmüş adamların pes ettiği yerde cehil cühela sürüsü ne yapabilir.

GOBEL- Öyle deme beyim, geçmiş aylıkları ödemeye başlamışlar.

E. İŞ. M.- Beceremezler beceremezler... Becerememeleri lazım... *(Kasım'a)* Bunu da uzaklaştır.

KASIM- Efendi sen bizi Sungurlu Postası'nda bekle, olmaz mı?

GOBEL- Başüstüne. *(Çıkar)*

E. İŞ. M.- Becerecekler mi ne?

KASIM- Muhafazanallah.

E. İŞ. M.- Gobelin durumunu hiç beğenmedim. O iyicene korkmuş.

KASIM- Lâf aramızda iyi korkuttular.

E. İŞ. M.- Valiye gitmeden evvel bir bildiri yayınlayalım.

KASIM- Yayınlayalım.

E. İŞ. M.- Yaz bakalım: Üzülerek bildirmek zorundayım ki, Çorum halkının öz malı olan Alpagut Linyit İşletmesi, zorbaların eline geçmiş, bir ihtilâl konseyince yönetilmeye başlanmıştır. Eşkiyaların kanunsuz hareketlerini haklı çıkarmak için, ileri sürdükleri iddialar iftira olmaktan öteye gidemez. Alpagut Linyit İşletmesi'ne hiçbir zaman kartvizitle adam alınmamıştır. İki, İşçi Konseyi yanlış beyanda bulunmaktadır. Satış gelirlerini hiçbir zaman 20.000 liranın üs-

tüne çıkaramamışlardır. Sonra işçilere baskı yapılmaktadır, durumdan en az işçiler kadar üzgünüz. Üç, kanunsuzluktur bu kanunsuzluk... Alacakları varmış... Herkes alacağını kendi kuvvetiyle değil, kanun yoluyla istemesi icap eder. Türk Ceza Kanunu'nda buna ihkak-ı hak derler. Türkiye'de herkes hakkını kendi eliyle almaya kalkışırsa kanunların varlığından bahsedilemez ve bunun adına anarşi denir. Anarşidir ki o da devlete karşı gelmektir, artık devlet güçleri harekete geçmelidir.

KASIM- Diline sağlık. Geçmelidir tabii.

E. İŞ. M.- Şimdi biz doğru valiye çıkalım.

(Vali'nin makamında Kasım ve Eski İşletme Müdürü. Valiye durmadan tebliğler, telgraflar, telefonlar gelmektedir. Vali şaşırmış haldedir ama sakin görünmeye çalışır.)

VALİ- Bu işi de çok uzattırma Abdülkadir Bey. Dallanıp budaklanmadan halletmek gerek.

E. İŞ. M.- Öyle oldu Vali bey.

KASIM- Vali beyim, İşletme'yi ele geçirmişler.

VALİ- *(Güler)* Geçiremezler.

KASIM- Depoları satmışlar.

VALİ- Satamazlar.

KASIM- Kendilerine göre yönetmeye başlamışlar.

VALİ- Yönetemezler.

KASIM- Yönetiyorlar.

VALİ- Beceremezler.

KASIM- Becermişler, ilk aylıkları ödemişler bile.

VALİ- Korkmayın korkmayın, beceremezler.

KASIM- Aman Vali bey bir çare... Eşkiyaların elinde kaldı İşletme.

VALİ- Beceremezler, beceremezler.

KASIM- Vallahi, Vali beyefendi, on gündür görevimizin başına dönemiyoruz, ne yepeceğımızı şaşırdık kaldık.

VALİ- Vah, vah... Demek görevinizin başına dönemediğiniz için çok üzgünsünüz.

KASIM- Üzülmez olur muyuz Vali bey. Biz vatan-millet aşkına didinip duruyorduk Alpagut'ta. Üç buçuk eşkıya yüzünden Çorum'un can damarı kesilir mi Vali bey? Sizden istirhamımız 20-25 jandarma...

VALİ- Eee tepemi attırma be, jandarmaymış. Jandarmalık bir şey yok. Olayları büyütmeden serin kanlı çözmek gerek. Sanki ortalıkta kan gövdeyi götürüyor gibi eteklerin tutuşmuş. bak müdürünüze, istifini bozduğu yok. Mühendisiniz dersen bilmem nerde sefada. Sen de gelmişsin tepeme jandarma da jandarma.

KASIM- Hah beyefendi sizden cesaret aldım da söylüyorum. Müdür beyimiz ayrıldığından beri içim içimi yiyordu. Neticede oldu da.

VALİ- Korkma birşey olduğu yok. Jandarma mandarma deyip yangına körükle seyirtme. Nasıl olsa bir kaç güne kalmaz senin gibi onlar da gelirler. Aman Vali bey şu işletmeyi idare et-

menin bir çaresi diye. *(Eski İşletme Müdürü'ne)* Sepetle de bunu biraz, konuşalım.

E. İŞ. M.- Kasım bey biz seninle Sungurlu Postası'nda buluşalım.

KASIM- Başüstüne müdür bey. *(Çıkar)*

VALİ- Çok korkutmuşlar bunu.

E. İŞ. M.- Biraz sıkıştırmışlar.

VALİ- Hepimiz sıkıştık Abdülkadir bey. Herkes de bir koşuşturma başladı. B.P. olayın üstüne bir toplantı yapmış. A.P. keza, Belediye Encümeni toplantı halinde. Bildiriler, telefonlar, Ankara'ya gidip gelmeler... Parti grupları, gazeteler, dergiler... Başım patlayacak. *(Telefon çalar)* Evet bakanım, tabii sayın bakanım. En kısa yoldan, en adil çözüm yolu bulunacaktır efendim... Tabii efendim, en kısa zamanda efendim... *(Telefonu kapar)* Görüyorsunuz. *(Telefonun zili çalar)* Evet, benim. Haa İl Encümen Meclisi tedbiri soruyor. Bugün yarın açıklayacağız. Tabii... Tabiii... *(Telefonu kapar)* Burada il encümeni herkes bize soruyor, biz kime soracağız anlayamadım. *(Telefon çalar)* Evet, haa... merhaba... Tüccarlar Derneği. Doğrusunuz yalnız, siz değil hepimiz mağdur olduk. Evet evet ne demek? Ne biçim usuller koydular, koskoca fabrikatörün kredisi yok, peşin para ile kömür almak zorunda kalıyor. Tabii efendim hiç mi.. Krediniz yok tabiii. Ayak takımının eline geçerse böyle olur. *(Telefonu kapar, tekrar açar)* Alo alo Alpagut, Alpagut...

TELEFONDAKİ SES- Evet Alpagut Linyit İşletmesi.

VALİ- Ben Vali. İşçi temsilcileriniz buraya gelsinler de şu işi bir karara bağlayalım kardeşim.

TE. SES- İşçi Genel Kurulu'nun kararı kesindir. İşletmede fiili durum devam etmektedir.

VALİ- Onu biliyoruz.

TE. SES- Bu şartlar altında, işçi temsilcilerinin işçilerin adına da olsa Çorum'a giderek görüşme yapmaları sözkonusu değildir.

VALİ- Ya.

TE. SES- Herhangi bir görüşme yapılacaksa, bu görüşmenin yeri, fiili durumun devam ettiği Alpagut Linyit İşletmesi olmalıdır. *(Telefonu kapar)*

VALİ- Görüyorsunuz bu hep böyle. *(Telefonu çalar, Vali açar)*

TE. SES- Kardeşim çok uzuyor sıkışıyoruz. Bir çözüm yolu bugüne kadar bulamadınız.

VALİ- Evet sayın bakanım... Tabii sayın bakanım. Haklısınız sayın bakanım.

TE. SES- Çok uzattınız Vali bey.

VALİ- Evet, evet, parti teşkilatının önerilerini görüşüyoruz. *(Vali telefonla arar)* Onlar da istiyorlar ki parti başkanları, tüccarlar, politikacılar ayaklarına gitsinler.

E. İŞ. M.- Fena dayanıyorlar.

VALİ- Şimdi biz gidip bakanla konuşalım. Durumu ince ince anlatalım Çorum jandarma birliğini de Alpagut'u kuşatmak üzere gönderelim.

III

DÖNER SERMAYENİN İŞİ İŞ

Kazanç

(Fazıl, Bakkal, Sefer)

FAZIL- Yusuf Efendi sigaramızı gönder.

BAKKAL- Başüstüne Fazıl Ağam.

FAZIL- Artık hiç çıt etmiyon.

BAKKAL- Canın sağolsun.

FAZIL- İşler fıstık değil mi?

BAKKAL- Ee biz de sizlere göbekten bağlanmışız. Siz nasılsanız biz de öyleyiz.

SEFER- *(Girer)* Selamün aleyküm.

BAKKAL- Aleykümselam Sefer Ağa. En ufak bir emrin var mı. Tuz, şeker, gaz... Hemen eve göndereyim.

SEFER- Sağolasın Yusuf Efendi. Allah'a şükür her bir şey tamam şimdilik.

BAKKAL- Eğer evde bir şey eksik olursa da söylemezsen vebalim boynuna...

SEFER- *(Cebindeki paralara)* Ulan it yemez, ulan at yemez adam arpasısın be... Kimin cebindeysen adamın şekli şemâli değişiyor.

IV
ÜRETİM ve TÜKETİM MUTLULUĞU
Üleşim

(Sefer, Fazıl, Abdullah, Hüseyin, İsmet, Mustafa, Mahmut, Üsük)

MUSTAFA- Arkadaşlar, haftalık olağan konsey toplantısı, konsey toplantısı...

HÜSEYİN- Haydin Konsey Toplantısı.

FAZIL- Altıncı günde üretim 410 ton, günlük satış 40. 000 lira.

MEHMET- Oluyor.

FAZIL- Olacak.

İSMET- 4. ocağı da açacağaz bugün.

MEHMET- 4. ocak kapalı değil mi?

SEFER- Bakımsızlıktan kapatılmıştı. En verimli ocak.

İSMET- Tamiratını yapıp tekrar açacağız.

MUSTAFA- 5. ile 7. de açılabilir öyleyse.

SEFER- Açacağız tabii.

FAZIL- O zaman sen üretimi gör.

MEHMET- Oluyor.

FAZIL- Olacak. Bugün üretim 450 ton, satış geliri 45.000 TL.

MEHMET- Oluyor.

FAZIL- Olacak.

MEHMET- Bugün haber uçurun ocaklara ödemeleri yapalım. Ne kadar birikmiş kasada.

FAZIL- 7 günün sonunda kasada 250. 000 lira birikmiş. 50 binini masraflara ayırdıktan sonra, ikiyüz binini aylıklar için ayırabiliriz.

HÜSEYİN- Hey arkadaşlar, ödemeler yapılıyor ödemeler.

MUSTAFA- Ödemeler yapılıyor, ödemeler.

MEHMET- Millet duyduk duymadık demeyin, mart aylıklarını alıyoruz bugün.

ABDULLAH- Aylıklar ödeniyor, toplaşın millet. İşçi Genel Kurulu Toplantısı.

SEFER- İşçi Genel Kurul Toplantısı arkadaşlar. Mart aylıkları ödenecek.

MUSTAFA- Herkes içerde ne kadar alacağı varsa o kadar alacakmış. Ne biçim iştir anlayamadım. Bence hiç yakışmaz bu iş bize.

FAZIL- Bence de öyle de... Gene de eski idarenin borçlarını temizlemekte fayda var. Ötesini sonra düşünmeli.

MUSTAFA- Bana kalırsa işin o tarafına bir çizgi çekmeli, yeniden tertemiz başlamalı herşeye. Mesela herkesin ihtiyacı neyse ona göre dağıtılmalı para.

FAZIL- Bak şimdi bu dediğin hakça iş olmuyor ki.. Şimdi biri bilmem kaç ton kömür kazıyor, öbürü bilmem kaç... Bilmem kaç ton çıkaranın ihtiyacı var diye ondan fazla alması reva mı? Hadi ötekinin ihtiyacı olmasa neyse...

İSMET- Siz ne derseniz deyin, benim kafama herkesin emeğine göre alması yatıyor.

MEHMET- Ee birader haklısınız, bence de öyle

ama, biz hırsızları, sömürücüleri başımızdan atmak için yaptık bu hareketi. Önce sömürücülerin pisliklerini temizlemezsek...

HÜSEYİN- Zaten bir işçinin ne kadar çok alacağı kalmışsa o kadar çok haksızlığa uğramış demektir. Alacağa göre dağıtılması en münasibidir bence.

ABDULLAH- Alacaklar bitince n'olacak peki. Alacaklarımızı aldık, buyurun bizi soymayı devam edin diye çağıracak mıyız eski hazır yiyicileri? En iyisi en başından işçi kardeşliğine yaraşır bir şekilde... *(Üsük'ü görünce susar.Üsük yaklaşır).* Gelsene Üsük.

HÜSEYİN- Boşver, düşme üstüne.

ABDULLAH- Hay Allah, bu herifin durumu da...

MUSTAFA- Canım sen de herkes herkes diye tutturdun. Soralım bakalım Üsük'e. Üsük sen de herkes alacağına göre mi diyorsun?

ÜSÜK- Siz bilirsiniz.

FAZIL- Ama daha uygun birine sor bence. Üsük'ün hiç alacağı yok ki.

MUSTAFA- Ne farkeder, herkes kendi menfaatine konuşmuyor ki burada. Öyle olsa eğer ben ihtiyaca göre demem ki. Çoluk yok çocuk yok bende. Bir Ayvaz bir de Köroğlu.

SEFER- Amma da büyüttünüz bu hikâyeyi. Ne kadar para dağıtılacaksa herkese eşit miktarda dağıtılsın, olsun bitsin bu iş. *(Gruplar arasında hararetli tartışmalar başlar)*

HÜSEYİN- Haydi arkadaşlar toplantı başlıyor.

MUSTAFA- Haydi Fazıl.

FAZIL- Şimdi arkadaşlar, para ihtiyaca göre dağıtılsın diyenler var. Emeğe göre dağıtılsın diyenler var. Herkes aynı parayı alsın diyenler var. Önce alacaklar borçlar temizlensin diyenler var. Ama genelin meyli alacakların temizlenmesinden yana. Buna öteki türlü düşünenler de pek itiraz etmiyor. Şimdi yeni baştan sormaya başlıyorum- Hüseyin?

HÜSEYİN- Alacağa göre.

FAZIL- Abdullah?

ABDULLAH- Bence herkes aynı parayı almalı. Ama arkadaşlar borçlar önce temizlenmeli derlerse bir şey demem.

FAZIL- Mehmet?

MEHMET- Önce borçlar temizlenmeli, sonrası inceden inceye düşünülmeli.

FAZIL- Sefer?

SEFER- Bence eşit bir şekilde dağıtılmalı.

FAZIL- İsmet?

İSMET- Önce borçlar, sonra alacaklara göre.

FAZIL- Mustafa?

MUSTAFA- İhtiyaca göre.

FAZIL- Üsük?

ÜSÜK- Umum ne istiyorsa o. Alacağa göre.

FAZIL- Öyleyse İşçi Konseyi'nin kararını şöylece bildiriyorum. Ayrılan para önce alacaklara göre dağıtılacak. Alacaklar bitince mesele yeniden konuşulacak. Tamam mı?

HEPSİ- Tamam.

(Ocaklara dağılırlar. Ocaklarda sorunlar, çıkacak olan pürüzler konuşulur)

(9. OCAĞIN İÇİ: Kazma-kürek çalışmaktadırlar)

MUSTAFA- Bütün Çorum ahalisi Kasım'ın üstüne gülüyormuş. Hâlâ eli kolu bağlı. Kuledibi'ne bırakılışı anlatılıyormuş. Kimi bizim için yaşasın aslanlar diyormuş, kiminin aklı almıyormuş.

HÜSEYİN- Bugünlerde valininki çarşafa dolaşmış ki sormayın.

İSMET- Nerdeyse Çorum'dan seyyar jandarma birliği gelir.

SEFER- Ölmek var dönmek yok artık.

FAZIL- Eğer bir tane eksik bulurlarsa idaremizde, bir tane aksaklık bulurlarsa konuşalım.

SEFER- Yok eğer terslik çıkarır kem küm ederlerse, istirahatları da kaldırırız arkadaşlar. İki vardiya nöbet tutar.

MUSTAFA- O zaman da valinin emrini gösterecekler, mukavemet edersem vuracaklarını söyleyecekler.

SEFER- Vururlarsa kurtarırlar.

MUSTAFA- Ocakları teslim almak isteyecekler.

FAZIL- Kim çalışacak. Jandarma zoruyla da iş yapılır mı?

MUSTAFA- Hele kömür çıkarılır mı?

İSMET- N'olacak şehirde bütün işciler polis zoruyla çalışıyor. Bir işçiye iki polis, üç memur, dört öğrenci, on asker düşüyor.

FAZIL- Ulan şu tavan olmasa, taban kendini ne güzel idare edecek ama...

MUSTAFA- Olsun, jandarma bizi vurmaz. Babasına kardaşına kurşun atar mı heç.

İSMET- Allah kimseyi açlıkla terbiye etmesin. Ya ekmek ya da ölüm! Nasıl tekerlendi gitti yavrucağım.

FAZIL- Orası da öyle ama arkadaşlar, günden güne iş nazikleşiyor. İçimizdeki muhbirler, teknik elemansızlık, bir de bunların baskısı. En ufak bir dikkatsizlikte kan gövdeyi götürebilir.

MUSTAFA- Şurasını iyi sokmalı gelen kumandanın kafasına. "Biz burasını şu sebepten ötürü vermeyiz. Bizim paramızı vermeden bizi hiçbir kuvvet çıkaramaz."

FAZIL- Okul oldu dinine yandığımın işi, şimdi de savaş okulu oldu.

MUSTAFA- Kumandanı tavlayabilirsek asker bize kurşun sıkmaz.

FAZIL- Ulan helal olsun şu muhasebeci Yusuf'a be!... Yürekli adammış. O da bizden yana çıkmasa iyicene yanmıştık. Hemi de şam biberi gibi. Baksana şu mühendise yüzüstü bıraktı gitti. Yoksa benim gözümü ne jandarma ne de polis korkutuyor. Gözümü yıldıran iş kazası. Bak o zaman bu adamlar bizi diri diri parçalarlar.

İSMET- İşte o zaman ilmek itin eline geçer.

FAZIL- Fakat işletmenin zarar etmediği bizim tecrübelerimizle nasıl da ortaya çıktı.

SEFER- O zarar meselesi zaten yutturmaydı.

İSMET- İkide bir onlar açık çıkarırlar biz de hava alırız.

MUSTAFA- Tabii bizim kazandığımız para ile vilayette başka işler görülüyordu.

SEFER- N'olacak para dediğin nedir ki, bir el kiri. Bizim bir aylığımız Vali beyimizin bir ziyafetini karşılamaz.

MUSTAFA- Çüüşş.. camız mı bunlar...

SEFER- Daha da beter. Camız çok çok bir bostanı batırır, bunlar memleketi batırır.

İSMET- Vali ziyafet çekecek diye biz boşu boşuna aç kalmışız, sefil olmuşuz.

MUSTAFA- Veresiye iki misline mal almışız, borç içinde kalmışız.

SEFER- Bundan sonra da ziyafetsiz yesinler, peşlerinde bir ton zerzevat gezdirmesinler. Bakan geliyor derler bir bakarsın peşlerinde ben deyim yüz sen de ikiyüz taksi bilmem kaç otobüs. Her gün de düğün bayram kurulmaz ya.

MUSTAFA- Benim de bozulduğum o torpilliler. Ellerindeki her kapıyı açan kartın bu kapıyı açmadığını görünce herifler amma da bozulmuşlar ha...

FAZIL- İş gösterirsin sinirleri tepesine vurur.

SEFER- Ulan iş gösterdik, küfür mü ettik?

İSMET- Küfür etsen ondan iyi.

MUSTAFA- Civar köylüler bile helâl olsun diyorlarmış. Gözleri faltaşı gibi açılmış.

İSMET- Bu ne kadar köye gitmek ulan?

MUSTAFA- Ee yakın, iki saat çekiyor.

FAZIL- Avrat da taze, yürek yeniliyor.

SEFER- O yakınlığından değil. Gene kötü kötü söyletme benim ağzımın perhizi yok.

MUSTAFA- Söyle.

SEFER- Seni köye götüren avradın acarlığı...

MUSTAFA- Ne yapayım be... Deveye diz çöktürüyor, beni köye götürmüş çok mu.

FAZIL- Uykusuzluktan ölecen ulan. Sekiz saat nöbet, sekiz saat iş, sekiz saat...

SEFER- Hah şöyle harbi ol gözümün yağını yel... Avratların fikri ne şimdi?

MUSTAFA- İyi etmişler, yapar onlar diyorlarmış. Erleri paralanınca avratlar bolluğa erdi. Basmalar, fistanlar, dora ayakkabıları... Köylülerin hali duman.. Fena sıkıştırıyorlarmış erlerini, işçi olun diyerekten.

SEFER- Bak sen adamların günahına.

MUSTAFA- Kahvede belki çıkanların yerine yeni işçi alınır dedim, hepsinin gözü parladı.

SEFER- Jandarmayla, polisle çarpışmak da var diyeydin.

MUSTAFA- İstersek bu dağlara kimseyi bastırmayız diyorlar.

FAZIL- Bak sen aslanlara.

SEFER- Hükümet karşımızda deseydin.

MUSTAFA- Dedim. Ne arar hükümet karşımızda dediler. Biz hükümeti başımızda bilirdik demek karşımıza mı geçti, dediler. Almayalım ayağımızın altına dediler.

SEFER- Daha daha.

MUSTAFA- Hükümetin ne hükmü olur burada dediler. Siz yalandan bir ıslık çalın, biz oradayız dediler.

SEFER- Desene arkamızı sağlam yere dayadık.

MUSTAFA- Kaya gibi evelallah. Buranın köylüsü bir kavgaya başlarsa, çoru çocuğu, karısı kızı, ergeni erkeği, dulu yetimi bir girdi mi ordu olsa bozar.

HÜSEYİN- Oh oh göbek *(Göbek atar)...* İşletme bize kaldı.

İSMET- Ne oluyor ulan.

HÜSEYİN- Hiç n'olacak, çoluk çocuğun karnı doydu, benim de yüzüm güldü. Evin içinde iyi kötü bir herif varlığının farkı oldu (G*öbek atar)* Oh göbek, oh... Soğu yüreğim soğu.

FAZIL- Gıcırın gıcır.

HÜSEYİN- Basarsam acır.

FAZIL- Bakıyorum keyfine diyecek yok.

HÜSEYİN- Bugün yemeğin yanına bir de ufak patlatacağım. Gel keyfim gel... Anasını satarım ölümlü dünyanın.

İSMET- Vallahi ben de aynı sırtımdan gam kalkınca palanı alınmış eşşek gibi rahatladım.

HÜSEYİN- Can belasına da olsa işletmeye kimseyi sokmayalım. Çal kuyruğuna ateşi hükümetin.

İSMET- Bizim köyümüz bizim toprağımız. Zaten bizden istimlak ettiler.

SEFER- Hele dur bakalım, işsiz topraksız köylü ordusunu n'edecekler?

MUSTAFA- Olur mu yahu bir de düşünüyoruz, hükümete karşı gelmek kolay değil. Koskoca birinci ordu var.

SEFER- Olsun.

MUSTAFA- O biterse ikinci ordu var.

SEFER- Olsun.

MUSTAFA- Üçüncü ordu var.

SEFER- Olsun.

MUSTAFA- Olsun olsun.

SEFER- Ordudakiler kim ki. Belki onlar da bizden yana olur. O kadar ordunun içinden hiç mi çıkmaz bizim buralardan.

MUSTAFA- Çıkmaz.

SEFER- Nasıl çıkmaz, her yıl kaç tertip gidiyor.

MUSTAFA- Onların sözü mü olur, onlar er. En kabadayısı onbaşı. Askerde sözü geçecek adam en azından bir general olmalı. Var mı bizim buralardan general?

SEFER- Yoooo. O kadarı bizim topraklarda yetişmez, bizim topraklar kıraç ve kısır.

İSMET- Zorlu odacı, kapıcı yetişir.

SEFER- Bu topraklar general yetiştirmiyor.

HÜSEYİN- Öyle eskisi gibi generaller okullardan değil, savaş meydanlarından gelse belki bir umut...

FAZIL- Okullarda nasıl okutuyorlardır bir bilsen...

HÜSEYİN- Okul dedin mi herşey yatar, hemi de iki seksen.

FAZIL- Bizim okulumuz da bu iş, ekmeğimiz de; bak her gün neler öğreniyoruz öğreneceklerimizden başka.

V

YAŞAM GÜNDEN GÜNE YAŞANASI OLUYOR

Güçlülük

(Kasap, İsmet, Hüseyin, Fazıl, Sefer, Mustafa, Mehmet)

(Bütün işçiler kasabın etrafını çevirmiş, kesilen koyunu seyretmektedirler.)

İSMET- Ciğer benim. Bir ciğer uğruna gitti ciğerim.

HÜSEYİN- Katil bunlar be. Bir adamı öldürmek için ille de çekip vurmak gerekmez.

SEFER- O pek yiğitçe bir iş olur.

FAZIL- Bunlar adamı binbir orospulukla öldürürler.

İSMET- Yavaş yavaş, süründüre süründüre...

KASAP- Evet ağalar, şimdi söyleyin bakalım.

HÜSEYİN- Ben et evini istiyorum. Bir kilo kadar da uyluktan.

MUSTAFA- Bana buttan. Şöyle güzel bir içli köfte yaptırayım.

SEFER- Pirzola.

FAZIL- Kafayı çekecen herhal?

SEFER- Her gün her gün olmaz.

KASAP- Başüstüne. Şimdi hapsini keserim. Günde beş koyuna millet bana mısın demiyor. Eskiden olsa, bir tane zor gidiyordu.

FAZIL- Var evi kerem, yok evi verem evi... Sefer biraz gel hele. Şehirde ne var ne yok.

SEFER- İyi. Küçük işletmelere peşin parayla satacağız.

FAZIL- İyicene yalnız kalmayalım oralarda.

SEFER- Yok canım; öğretmenler, öğrenciler bizi haklı bulmuşlar, oturmuşlar konuşmuşlar bir bildiri yayınlamışlar.

FAZIL- Buraya da geldiler hiçbir şeye sıkılmayın dediler. Sağolsunlar.

MUSTAFA- Köylüler desen bir işaretimizi bakar.

SEFER- Sendikalar, sendikacılar bizi destekliyor. Maden- İş sendikası sekreteri- "Yöneticilerin yapamadığını işçilerin yapmasını çekemeyenler var" dedi.

FAZIL- Dedi dedi de...

SEFER- Radyolarda biz, gazetelerde biz. Herkes sabırsızlıkla bekliyor Sungurlu Postası'nda çıkacak yazıyı, ben de bir göz attım, şöyle diyor -iri iri harflerle- "39 gündür bulgur kazanı gibi kaynayan Alpagut Linyit İşletmeler'inde neler olup bitmektedir. İşçiler niçin yönetime el koymuşlardır..."

FAZIL- Aferim.

SEFER- İşveren niçin ilgisiz kalmıştır?

FAZIL- Nah kalmıştır. Öteki gazeteleri okumuyorlar herhalde.

SEFER- Jandarmaların gelmesi niçin?

FAZIL- Of be.

SEFER- Netice ne olabilir?

FAZIL- Ne olabilir?

SEFER- İşte bütün bu soruların cevabını "Alpagut'tan geliyorum" yazı dizisinde bulacaksınız. Yarın gazetemizde.

FAZIL- Yarın okuruz.

MEHMET- Heyt arkadaşlar.

SEFER- Ne bu sevincin?

MEHMET- Çorum Çimento Sanayii ihtiyacını düşük kapasiteli Dodurga İşletmesi'nden karşılayamayınca Alpagut ile pazarlığa oturmak zorunda kaldı.

HEPSİ- Heyyytt heyytt.

MEHMET- Çorum Çimento Sanayii, günde 90 ton peşin parayla linyit almayı garantiledi. Buna karşılık eski borçların temizlenmesi için günde e kararına aykırı değil mi?

MEHMET- Ama İşçi Genel Kurulu'nun resmi kanallarca resmen tanınması gibi önemli sonuçlar doğuruyor.

SEFER- Ankara'ya giden heyetin neticesi ne.

.MEHMET- Heyet gidiyor, heyet gidiyor netice yok?

VI

İLK GELEN JANDARMA TESLİM ALAMADI

Direniş

(Abdullah, Sefer, İsmet, Hüseyin, Fazıl, Mustafa)

ABDULLAH- İstirahattakiler nöbete, istirahattakiler nöbete!...

SEFER- Haydi arkadaşlar, kaderimizi tayin günü geldi.

İSMET- Dur be n'oluyor?

SEFER- Jandarmalar geldi.

HÜSEYİN- Telaş etme. Hoş geldi sefa geldi.

FAZIL- Elbette geleceklerdi, bekleye bekleye gözlerimiz yollarda kaldı.

MUSTAFA- Durun arkadaşlar! Mehmet kumandanla konuşuyor. Vali de bizimle konuşacakmış. Her şeyi kumandana bir bir anlattık. Helâl süt emmiş biriymiş.

SEFER- Ne bildin?

MUSTAFA- Haklısınız ben bu durumda müdahale edemem, dedi.

ABDULLAH- Ara sıra da olsa çıkıyor böyle taşaklı adam.

MUSTAFA- Olay büyüyünceye kadar ben bir güvenlik tedbiri alayım dedi. Bakalım gelecek emir ne gösterecek dedi.

ABDULLAH- Köylü müymüş?

MUSTAFA- Köylüymüş.

ABDULLAH- Hele onun için canım.

İSMET- İnsan olan herkese derdimizi anlatabiliriz, hükümetten başka.

SEFER- 786 işçiye karşı, sıkmadı tabii.

HÜSEYİN- Jandarmayla işçi koyun koyuna.

ABDULLAH- Zaten ben demedim ki erden zarar gelmez diye. Hele bir haber generallere - ille de gözünü reisicumhurluğa dikmiş ulaşsın, Amerikan duysun da görün.

MUSTAFA- Kumandana demiş ki Mehmet, geçimimizi biz ancak buradan sağlayabiliyoruz.

SEFER- Sorsaydı ya kendine, üç ay maaşını vermeseler ne yapar.

İSMET- Mademki açlıkla başbaşa kaldık elbette bir şeyler bulup, bir şeyler alacağız.

HÜSEYİN- Kömür çıkarmışız, kömür satmışız.

ABDULLAH- İşte durum meydanda.

HÜSEYİN- Kepazelik diz boyu.

MUSTAFA- Haklısınız demiş.

İSMET- Haklıyız canım, yerden göğe keder haklıyız. Bunu kabul etmeyen ya pezevenktir ya da dümbük.

HÜSEYİN- Mutlak bir karışıklık vardır.

FAZIL- Yoksa helal süt emmiş insan evlâdının bize hak vermemesi imkânsız.

SEFER- Sağ adam çıkmaz bu ocaklardan demişler mi?

ABDULLAH- Gene de adamın mayası iyiymiş de kardeşi kardeşe kırdırmamış.

İSMET- Neyse bu işte oldu, kan dökülmeden.

SEFER- Kaç kamyon sevkedildi bugün?

FAZIL- Şimdiye kadar yirmi.

SEFER- Kasaya giren?

FAZIL- Yüz binin üstünde.

SEFER- Bunu görmek anlamak ve de kavramak lâzım arkadaş. İşçi kendi işine nasıl sarılıyor, nasıl kırılmış gibi gece gündüz demeden sarılıyor.

FAZIL- El götte gezen adam kalmadı ocakların başında.

SEFER- Aylaklığın kökünü kazıdık.

İSMET- Nereye gitti o volta adamlar?

SEFER- İki otobüs gitti daha mı kalsın.

FAZIL- Bütün ocaklarda üretim iki misline çıktı.

ABDULLAH- Aslında o boş gezenler çalışanların da huzurunu bozuyordu.

SEFER- Çalışmayana ekmek yok arkadaş!

ABDULLAH- Eee arkadaşlar böyle işim der, sarılırsa iş mi dayanır. Bu millet dağları yer bitirir.

HÜSEYİN- Bu iş böyle sürmez ya, hayırlısı.

İSMET- Sürmesine sürer ya yolunu bulmak gerek.

FAZIL- Baştakilere para gitmiyor diye hop oturup hop kalkıyorlardır.

SEFER- Köpürüyorlardır. Vali, encümen, particiler birbirlerine girmiştir.

FAZIL- Vardiye sonunda koca santralcıya gidip öğrendik durumu. Neler olup bittiğini.

SEFER- Bakalım ne oluyor şehirde?

VII
VALİNİN DOĞRUDAN DOĞRUYA VERDİĞİ GÖZDAĞI
Emir

(Vali, Mehmet, Fazıl, Sefer)

MEHMET- Hoş geldiniz Vali Bey.

VALİ- Hoş bulduk hoş bulduk. Hemen kaldırın, bu bir kanunsuz grevdir.

MEHMET- Bu bir grev değildir.

VALİ- Yaptığınız bu işgal...

MEHMET- Bu bir işgal değildir.

VALİ- Evlâdım sizin yaptığınız bu direniş.

MEHMET- Bu bir direniş değildir.

VALİ- Çatlatmayın da söyleyin nedir bu?

MEHMET- Verilmeyen hakların zorla alınmasıdır bu. Çalışmayana ekmek verilmemesidir bu..

Ezilenin, sömürülenin uyanışıdır bu.

Hakkın yerini bulmasıdır bu.

VALİ- İnsan yaşadıkça neler öğreniyor.

MEHMET-Çaresiz öğreneceksiniz Vali bey.

VALİ- İşte bu hareketi durdurun.

VALİ- Ne büyük iş, eski yöneticileri atmışsınız.

MEHMET- Katiyen. Biz hiç kimseyi atmadık, sadece iş gösterdik. Çalışmayana ekmek yok dedik, o kadar.

VALİ- Peki bütün işçiler bu konuda aynı fikirde mi?

MEHMET- Hep birlikte elbirliği ile yaptık bu işi. Sadece idareci kadro bizimle çalışmak istemedi.

VALİ- Acaba neden?

MEHMET- Bizde dalga geçmek politikası yok da ondan. Memurlara ise serbestlik tanıdık.

FAZIL- Sadece ve sadece bir arkadaş benim için farketmez dedi. Zaten o da olmasa doğrusu çok zorluk çekerdik.

VALİ- Peki işçilerin huzursuz olduğu, baskı yapıldığı yolundaki şikâyetler...

MEHMET- İşçiler işlerine daha hızlı bir şekilde devam etmektedirler. Vardiyalar tam bir huzur içinde yürütülmektedir. İşçiler ocakları kendi öz malı olarak değerlendirmektedir.

VALİ- Peki ama daha ne kadar devam edecek bu durum?

MEHMET- İşletme işçilerin istikbalini temin edecek duruma gelinceye kadar. Ayrıca ocakların T.K.İ.'ye geçmesini istiyoruz.

VALİ- Yani Özel İdare'den memnun değilsiniz?

MEHMET- Evet.

VALİ- Ya T.K.İ. de hakkınızı yerse?

MEHMET- Ona karşı da direnişe geçeriz. Biz eylem içinde bileniyoruz.

FAZIL- Her gün yeni bir şey öğreniyoruz.

SEFER- Ölü işletmenin canı, yüreğinde çarpan kanı biziz. Onun için bizim canlılığımız onun canlılığıdır.

VALİ- Eski yöneticiler bu çalışma disiplinini bir baskı olarak alıp huzursuzluktan bahsediyorlar.

MEHMET- Huzursuzluktan bahsedilmektedir. Bu iddia bir bakıma doğrudur ancak, huzursuzluk, iflasa giden işletme ne zaman selâmete kavuşturulacak ve işçi hakları teminat altına alınacak endişesinden gelmektedir. Bunun dışında huzursuzluğa kapılanlar muhtelif şahıslar tarafından siyasî oyunlarla işe alınarak, çalışmadan diğer işçilerin sırtından geçinmeye alışmış olanların huzursuzluğudur. Her işçi çalışarak emeğinin hakkını alacaktır. Çalışmadan ücret almaya alışmış olanların huzursuzluğu doğrudur.

VALİ- Aman onlar da başka türlü söylüyor.

MEHMET- Hesap ortada. İşletme'yi harman yeri gibi kullanan torpillileri, işe girmişleri de çalışmaya zorladık. Bunlardan kırk kişi kadarı bizim çalışma sistemimize uymadığı için ayrıldı.

VALİ- Kalanlar?

MEHMET- Kalanlar şu anda ya vardiya bekliyorlar ya da ocaklarda kömür kazıyorlar.

VALİ- Vilayet birbirine girdi bu iş kanunsuzluktur diye.

SEFER- Biz bu işte bir kanunsuzluk görmüyoruz.

FAZIL- Eski idarecilerin borusu ötmüyor ya, ondan

yapıyorlar böyle.

VALİ- Peki bu fiili durumu sona erdirmek için şartlarınız nedir?

MEHMET- Aslında o kadar çok diyeceklerimiz var ki neresinden başlayacağımızı şaşırdık.

1- Ne pahasına olursa olsun, politik amaçlarla yüksek ücretle işçi alınmayıp,. bunları gereksiz zamanda hak etmedikleri zammın yapılmaması.

2- İşçi-işveren münasebetlerinde samimi bir davranış olması. İşçinin de insan olduğunun unutulmamasının gerektiği.

3- İşçi psikolojisini bilen yöneticilerin işbaşına getirilmesi.

4- Ne pahasına mal olursa olsun peşin satış yolunun tutulması.

Yukarıda sıraladığımız hususlar tam tatbik edilecek olursa üretim artacak, işçi de huzur içinde bulunacaktır. Ancak siyasî amaçla işçi alınır bunlar boş gezdirilecek olursa, gerçekten çalışan işçilerin ücretleri ödenmezse biz bu işe devam edeceğiz.

VALİ- Günlük satışın artmadığı söyleniyor...

MEHMET- Buyurun, fişler ortada.

VALİ- İşçilere baskı yapıldığı...

MEHMET- Buyurun gezebilirsiniz.

VALİ- Onlar da tabii çok üzülüyorlar.

FAZIL- Ama işçi seviniyor.

VALİ- Peki, siz de artık bir heyet gönderin bu işi bir uzlaşmaya vardıralım. Haydi hoşçakalın.

VIII
ANKARA'YA GİDEN HEYET
Oyalama

(Abdullah, İsmet, Sefer, Mustafa, Mehmet)

ABDULLAH- Vali şimdi ne kadar kızmıştır ayağımıza geldi diye.

İSMET- Kınalı ayakları aşınsın biraz.

SEFER- Biz burada iş görüyoruz, o da tutmuş bizi ayağına çağırıyor. Atın var araban var, üstelik harcırahın var; atla gel.

MUSTAFA- Ah bir de oybirliği ile valinin görevine son verilse elinde bulunan her türlü yetki İşçi Konseyi'ne geçse...

FAZIL- Çok gittin.

SEFER- Vur deyince öldürüyon sen de.

MUSTAFA- Zincir gibi birbirine bağlı, merdiven çıkar gibi yükselip gidiyor.

İSMET- Nasıl da kurulmuş taksiye dürzü, yemiş içmiş domuz gibi kıpkırmızı yüzü.

SEFER- Tabii sunturlu cevabı da aldı, iyicene kızardı.

ABDULLAH- Kendi kendine çalışmak da kanunsuzluk oldu. İlle birileri avanta alacak o zaman kanuni olacak.

SEFER- Öyle ya başkalarının seni çalıştırması, onun da senin sırtından geçinmesi, alın terinden sebeplenmesi gerek.

FAZIL- Allah Allah... Çorum Çimento Fabrikası kömürsüzlükten güç duruma düşmüş. Yöneticileri nişadır değmiş gibi, bir o yana bir bu yana koşturuyorlarmış.

İSMET- Koştursunlar da kıymetini bellesinler.

FAZIL- Ne gezer Alpagut Linyit İşletmesi güvenilir işletme olmaktan çıktı, bundan sonra ihtiyatlarımızı, Dodurga İşletmesi'nden sağlayalım, demişler.

SEFER- İyi işte düşsünler yakamızdan.

MEHMET- *(Girer)* Vali bugün de işgali kaldırmayacağımızı duyunca küplere bindi.

FAZIL- Ayıp doğrusu, herif ayağımıza kadar da tıpış tıpış geldi. Onun lafıyla biz de çok olduk canım.

İSMET- Asıl o sabotajlarının önünün alınmasına, o emeklerinin boşa gitmesine dellenecek.

HÜSEYİN- Yazık adamcağıza Ankara da fena yükleniyor.

FAZIL- İki arada bir derede kaldı diye buna denir işte.

MEHMET- Bizim de otuz mücadeleli günümüz doldu. Dışarda da kırmak için büyük çabalar sürüyor.

SEFER- Bizde bu ağız tutkunluğu, günden güne hızlanan çalışma varken birşey yapamazlar.

FAZIL- Üretim artıyor.

SEFER- Hakkımızı almadan her şey vız gelir bize.

FAZIL- Günlük satış kırkbeş, elli bin liraya ulaştı.

İSMET- Arkadaşlar yeni yönetimden çok memnun, dışındakine zor alışırlar.

FAZIL- İşçiler memnun da nedense dışardakiler huzursuz. İşçiler bu yönetimi kökleştirmeye, dışardakiler ise sona erdirmeye çalışıyor.

MEHMET- Gelen haberlere göre çok yoğun bir çalışma sürüyormuş.

ABDULLAH- O boşu boşuna sürdürdükleri emekleri ocaklara yatırsalar üretim daha da artar.

İSMET- Bunca yılın dinç adamları yorulmak da bilmez.

SEFER- Sen onlara bakma onlar kof olurlar.

FAZIL- Çalışmaktan korktukları için ya zaten panikleri.

SEFER- Ya her yerde başlasa 'çalışmayana ekmek yok' ilkesi.

İSMET- İşte onun için heriflerin ödü kopuyor.

FAZIL- Yoksa heriflerin derdi ne sizsiniz ne de biziz.

MEHMET- Onun için kıvılcım atmasın diye söndürmek istiyorlar bu alevi... Onun için il genel meclisleri, parti grupları toplanıyor; aleyhimizde bildiriler, broşürler yayınlanıyor.

ABDULLAH- Hem yayınlasınlar hem okusunlar. Alpagut'taki nazik durumu görüşmek üzere olağanüstü toplantılar tertiplesinler.

SEFER- Zaten başka bir şey gelmez ellerinden.

MUSTAFA- Ne yapacaklar ya başka, sanki kazmayı alıp benimle birlikte aşağı mı inecekler.

MEHMET- Şimdi arkadaşlar, biz bir heyet olarak,

Ankara'ya gideceğiz.

SEFER- Olmaz.

MEHMET- Gitmemiz gerek.

SEFER- Bizi bir numaraya getirirler.

MEHMET- Yapamazlar.

İSMET- Doğru üstümüze çok gıcılıyorlar.

MEHMET- Oya koyalım. Gidilsin diyenler, gidilmesin diyenler? Ben yanıma Sefer'i alıyorum.

FAZIL- Ben de geleyim.

MEHMET- İşler yürümeli, bütün ağırlığımızı da buna veremeyiz.

MUSTAFA- Hakkımızda hayırlısı.

İSMET- Allah yolunuzu açık ede.

SEFER- Ama bir şey var ki şurama oturuyor, bir puştluk kokusu alıyorum.

IX

SON NUMARA ZORBALIK

Faşizm

(Santralcı, Fazıl, İsmet, Hüseyin, Abdullah, Yarbay)

SANTRALCI- *(Köstekli saatını takmakla meşguldür)* Yetmiş senelik ömrümün sağlam ellisini bir köstekli saat takma arzusu ile geçirdim.

FAZIL- Vah vah.

SANTRALCI- Böyle bir değişiklik de olmasa mura-

dım koynumda kalacaktı.

FAZIL- Bir sende mi, herkeste İdare'nin el değiştirdiği herkesin üstünden başından belli olmaya başladı.

SANTRALCI- Oldu oldu, herkeste birşeyler aldı. En azından karnı doydu, yüzü güldü.

İSMET- Ne haber koca?

SANTRALCI- *(Saatına bakar)* Altıya az var.

İSMET- Kaç?

SANTRALCI- Saatı bil yeter, iyice incesine kulak asma...

FAZIL- Altıya çeyrek var.

SANTRALCI- Çeyrek var çörek var, altıya geliyor o kadar.

İSMET- Telefon konuşmuyor değil mi?

SANTRALCI- Açtın mı ana avrat küfrediyorlar. Ne o birşey mi var?

FAZIL- Şu depodakileri de satalım arkadaşların hiç alacağı kalmasın.

İSMET- İyi olur.

SANTRALCI- Elinizi çabuk tutun, yanmadan.

FAZIL- Abdullah'ı tuğla fabrikasına gönderdik, haber çıkmadı.

İSMET- Mustafa'dan ne haber?

FAZIL- Onunki tamam, arabalar geldi doluyor.

İSMET- Ankara'ya giden ekip?

FAZIL- Gitti gider, haber yok.

İSMET- Olmuşken anasını satayım, genel başkanlığı

da işgal etseydik, telefona zahmet çekmezdik.

SANTRALCI- O kadarı da çok olurdu.

FAZIL- Aslında yaptın mı bir iş hepsini birden, bütün işçiler birden yapmalı ki... Hükümet kıçının üstüne otursun. Nereye bakacağını şaşırsın.

İSMET- Yoksa sen böyle can alıp can verirken vali gelir telefona el koyar.

FAZIL- Bir daha haber çıkmadı, epeyce de gecikti.

SANTRALCI- Savaş planı hazırlıyordur.

FAZIL- Bakalım oradaki savaş buradakini tutacak mı.

SANTRALCI- Hah kamyonlar sökün etti. Hadi sen satış memurluğuna, herkesin fişi kasayı bulsun.

FAZIL- Hangi depodan başlayalım?

İSMET- İstediğiniz depodan başlayınız.

MUSTAFA- *(Girer)* Nasılsın Koca, durumu idare ediyorsun değil mi?

SANTRALCI- Ne de olsa eski memuruz. İdare ediyoruz işte. *(Poz verir)* Vali'den aşağısı ile muhatap olmuyorum. Geçenlerde baktım, kulağıma tereyağlı kadife gibi bir ses, bana evlâdım diyor. Kimsin sen dedim, dedi ben vali bilmem kim. Doğru konuş dedim, daha senin yaşın ne ki bana yavrum diyorsun. Senin yavrun Hasırâltı Pavyon'da. Görmedim yüzünü, mosmor olmuştur. Belki de kıpkırmızı kesilmiştir.

İSMET- O kadar yapmasaydın.

SANTRALCI- Kıkır kıkır gülüyordu.

İSMET- Allah Allah.

SANTRALCI- Şimdi sen muhasebeci misin, patron musun, işçi misin?

FAZIL- Öyle olduk Koca. Hem işçi hem patron olduk.

İSMET- Meğer ne iyiymiş kendi kendinin patronu olmak.

MUSTAFA- Kasaya gireni istersen dağıtıver.

FAZIL- İki gün daha bekletelim de hafta sonu olsun. Eh, en evvel yaşlı işçilerden başlayalım. Yine ayında ödeneni yapalım.

İSMET- Ayıp değil mi bu adamı ayağa getirmek?

SANTRALCI- Oh ne güzel kendi işini kendi elinle görmek. Başımızdaki pislikleri atınca nasıl da pirüpak olduk. Ben oldum bittim bunlara anlatamadım. Oğlum dedim benim yaşım fazla, gördüğüm çok. Biz boşu boşuna mı boy gösterdik Adana'nın proleter gazetesinde.

FAZIL- Ne söylesen haklısın Koca.

SANTRALCI- Şöyle bir düşünsen akıl var yakın var. Sen çıkartıyorsun kömürü ötekiler topluyor parsayı. Ne işi var senin alın terinin encümen azasının cebinde. Bizden gayrı herkes otluyor bu tarlada. Bari madenin yerini görseler adamın zoruna gitmez.

FAZIL- Keçinin uyuzu suyun gözünden içermiş.

SANTRALCI- İşte o zaman adamın aklı başından uçuyor.

HÜSEYİN- *(Girer)* Yahu üç gündür hâlâ bir haber yok mu?

İSMET- Ankara fena sıkıştırıyor anlaşılan.

FAZIL- Ne sıkıştırıyor yahu, arkasında 746 kişi var. O yetkiyi onlara İşçi Konseyi verdi. Bu kaç kişi demek bilir misin?

İSMET- Nasıl o?

FAZIL- Bir işçi bir kişi mi... Bir işçi demek en az on kişi demek.

HÜSEYİN- Allah vere de bizimkileri çarpmasalar.

ABDULLAH- *(Hızla girer)* Jandarmalar göründü arkadaşlar, herkes nöbet yerine.

FAZIL- Az değil miyiz nizamiye için?

HÜSEYİN- Meraklanma bütün işletmeyi çevirdi arkadaşlar.

FAZIL- Fena bastırdılar, Mehmet yok, Sefer yok.

HÜSEYİN- Hatırlıyor musun geçen hafta da nizamiyeyi ikimiz tutmuştuk.

ABDULLAH- Arkadaşlar bu defa gelen Ankara Muhafız Birliği.

MEGAFON SESİ- Bütün işçiler dikkat dikkat! Sarıldınız, teslim olun! Kardeş kanı döktürmeyin! Kanunsuz eylemlerden sakının!

FAZIL- Kansız kansız acınızdan ölün.

YARBAY- *(Hızla girer)* Kıpırdamayın yakarım. Eller yukarı! Teslim olun! *(Santral kulesine doğrultur)* İhtiyar, ocakları bağla. Vilayeti bul.

SANTRALCI- Telaşlanma be Kumandan, hele bir hoş geldin diyelim.

YARBAY- Gevezelik etme moruk. Müdüriyet bağla. *(Telefonu alır)* Komutanım. Hareket tamam.

Operasyon bitti. Ocak ağızları, kuvvet santralleri, işletme binaları, telefon santralleri işgal edilmiştir. Her yere nöbetçiler dikilmiş, giriş-çıkış kontrol altına alınmıştır. Çorum Valisi fiili durumun kaldırıldığını bildirmiş, işyerinde huzuru bozmak, emre itaat etmemek gerekçesiyle beş sendikacının ve yedi işçinin ve bir memurun görevine son vermiştir. Şu andan itibaren ocaklar Ankara Muhafız Alayı'nın kontrolu altındadır.

MEGAFON SESİ- Dikkat dikkat bütün işçilere! Sayın valimizin demecidir: "Alpagut Linyit İşletmesi'ni biz Çorum halkının ve bütünüyle işçilerin menfaatleri açısından düşünürüz. İşletme'de çalışan işçilerin haklarına halel gelmeyeceğini defalarca bildirdik. Bunun dışında herkes kanunların kendine tanıdığı hak ve yetkilerin sınırları içinde kalmak zorundadırlar. Ortaya kanunlara aykırı bir durum çıktığı takdirde devlet otoritesi müdahale edecektir.

SANTRALCI- *(Düşerbayılır)* **İŞGAL.**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

I

İŞÇİLERİN GÖZÜYLE İŞLETMENİN DURUMU

Huzursuzluk

(Fazıl, İsmet, Hüseyin, Abdullah, Mehmet, Sefer)

FAZIL- Nasıl olur biz iş yerini terkedermişiz.

İSMET- Bu on üç arkadaşı ancak bizim elimizden azrail alır

HÜSEYİN- Arkadaşlar bu işletme kanlı çarpışmalara gebedir

ABDULLAH- Bız bu hesabı fena sorarız.

FAZIL- Elbet sorulacaktır arkadaşlar ama nasıl sorulacaktır. Geçen yılki grev para etmedi bu se-

neki işgal kırıldı.

İSMET- Ne güzel gidiyordu.

FAZIL- Kırılamaz hale getirmeliyiz.

HÜSEYİN- Hele bir Ankara'dakiler dönsün bakalım ne olacak.

FAZIL- Fiili durumda istihsal artmıştı. Müdahaleden sonra tekrar düşmeye başladı. İşçiler aylıklarını alacaklarını umut ediyorlardı. Şimdi artık bu umut da kaybolmuştur. Bu böylecene biline!..

HEPSİ- Bu böylecene biline!..

FAZIL- İkinci nokta. İşlerinden çıkarılan işçiler suçlu iseler, yürürlükteki toplu iş sözleşmesine göre disiplin kuruluna verilerek 72 saat zarfında haklarında karar vermek lâzımdır. Eğer karar verilemezse işçiler suçsuz sayılacaktır İdare 34 gün neden beklemiştir?

İSMET- Neden?

HUSEYİN- Jandarma dipçiği değil sorularımıza cevap bekliyoruz

FAZIL Rüşvet değil emeğimizin karşılığını istiyoruz.

ABDULLAH- Ne diye geldi bunlar başımıza

İSMET- Tedbirsizlikten

ABDULLAH- Ne pahasına olursa olsun teslim etmemeliydik

FAZIL- Arkadaşlar hakkımızı Ankara dan arayalım

İSMET- Kimden?

HÜSEYİN- Neyle?

ABDULLAH- Nasıl?

FAZIL- Mehmet olsaydı bir basın toplantısı yapar kamuoyuna duyururduk.

ABDULLAH- Kamuoyunun şeyindeydik...

İSMET- Onlar gitti biz yatırdık. Sefer olsaydı ölmeden çıkmazdı.

ABDULLAH- Onlar da belki bildikleri için bu numarayı yaptılar.

HÜSEYİN- Arkadaşlar artık ücret almanın hayâl olduğu söyleniyor. Çünkü kasadaki paralar jandarma tarafından yenmiş.

İSMET- Desene, gene emeklerimiz davulcu ossuruğuna gidecek.

ABDULLAH- Herşey kontrol altında. Kendi gönlüne göre kıpırdama kalmadı.

FAZIL- O kadar yiğitçe bir direnişten sonra bu geriye dönüştür.

ABDULLAH- Cahillik ileri bırakmadığı için geldi başımıza; bu geriye dönüş.

FAZIL- Yerimizde oturup tren bekler gibi bekliyemezdik, ya ileri gidecektik ya geri. Hareket etmek zorundaydık. Bu kafalarla da gelinecek yerin en ilerisine gelmiştik.

ABDULLAH- Tutunamayıp götüstü düştük.

İSMET- Gene umutsuzluğa düşmeyelim arkadaşlar. Ocaklarda eskisinden daha büyük bir kaynaşma var. Hele jandarmanın paraları yemesi işçiyi telâşa düşürdü.

FAZIL- Tüy dikti. Ayrıca da nasıl düşürmesin.

HÜSEYİN- Kumandan biz paraları öderiz diyesiymiş ama...

FAZIL- Ödemeyecekleri gün gibi aşikâr.

ABDULLAH- Gene eski husumet fazlasıyla artacak.

HÜSEYİN- Ohh... Gene birbirimize düşeriz.

FAZIL- Gözünü sevdiğimin işçi yönetimi... Kanunsuzluk diye kapatılıyor artık.

İSMET- Gene gömüleceğiz karanlıklara.

MUSTAFA- *(Girer)* Arkadaşlar, pasif direnme dönemine girmiş bulunuyoruz. İşte direnme nedenlerini açıklayan bildiri: *(Kağıttan okur)* "Bizler Alpagut Linyit İşletmesi işçileri, aşağıda arzettiğimiz sebeplerden dolayı, işyerinde işe hazır olarak beklemekte, fakat işe başlamamaktayız. Madde bir, 28.05.1969 tarihinden beri İşletme'de teknik mesuliyet taşıyabilecek vasıfta ve ehliyette mühendis veya yüksek mühendis bulunmamaktadır. Bu sebeple ocaklarda iş emniyeti mevcut değildir. İki, hal böyleyken aylardan beri ücretlerimizi vesair sc yal haklarımızı almak pahasına çalış. mesuliyetsiz ellerde olmasına rağmen canımızı tehlikeye atarak kurtarmaya çalıştığımız İşletme'yi jandarma kuşatmıştır. Büyük feragat ve hüsnüniyetle çalışmakta olduğumuz işyerinin içerisinde ve her ocağın başında jandarmaların bulunması büyük moral çöküntüsü ve korku yaratmaktadır. Üç, bütün bunlara rağmen işverenler de ücret vesair sosyal haklarımızın kanuni süreleri içerisinde ödenmesi yolunda bir çaba göstermemiştir. Ayrıca işveren yok yere ve tamamen keyfî sebeplerle işçi temsilcisi veya sendika görevlisi durumunda

olan liderleri âni olarak işten çıkarmıştır. İşyerinde iyiye doğru ve faydalı çalışma yerine korku havası yaratmıştır. Dört, arzolunan sebepler yüzünden gerekli yerlere başvurulmasını ve işletmenin faaliyetini sekteye uğratan kanunsuz davranışlara son verilmesi için her türlü ilgiyi bekleriz.

FAZIL- İyi hoş da korkarım boşa bekleriz.

İSMET- Çok bekleriz.

MUSTAFA- Mehmet gelene kadar beklemekten başka çare yok.

ABDULLAH- Vay anasını herşey bize karşı döndü.

FAZIL- Vilâyette aleyhimize kazanlar kaynamakta, Türk- İş'e bağlı Türkiye Maden İşçileri Sendikası başkanı , işveren ve işçi temsilcileriyle görüşmüş. İşçi ve işveren yararına çözüm yolu aradığını söylemiş.

ABDULLAH- Sonunda işveren yararına çıkar, kimbilir bu böyle kaç ay sürer gider.

İSMET- Ölme eşeğim ölme.

FAZIL- Bizim en kral dönemimiz kapandı artık.

MUSTAFA- Pasif direnmenin dördüncü gününde Sendikamızın Çorum Valisi ile yaptığı görüşmede, üretim faaliyetinin durdurulmasının anlamsızlığı ve zararı konusunda görüş birliğine varıldığı, işçileri ocağa sokmanın yollarının arandığını belirtmiştir.

ABDULLAH- Desene onun da fesi düştü keli göründü.

FAZIL- Zaten onun işçi temsilciliği bir maske...

İSMET- Maske yırtıldı bakalım ne olacak.

MUSTAFA- İkinci açıklaması şöyle: "İşçilerle konuştuk, zorla ocağa soktuk."

HÜSEYİN- Nah soktunuz.

FAZIL- Hakları olan ücretleri dahi almamış durumdalar.

İSMET- Doğru.

FAZIL- İşçi, benim ücretim n'olacak dediği zaman verecek cevabı bulun bakalım.

ABDULLAH- Laf mı yok, uydururlar.

HÜSEYİN- Biz üzerimize düşeni yapıyoruz.

MUSTAFA- Şunlara bak: 1- İşçi ocağa sokuldu. 2- İki günlük istihsal aybaşına kadar telafi edilecek. Şimdilik hal çaresi yolunda iyi bir başlangıç yapılmıştır.

ABDULLAH- Siz gönlünüzü avutun, yüreğinizi soğutun.

MUSTAFA- *(Gazeteleri okur)* Aha işte belge size. Adalet Partisi İl Daimi Encümeni üyesi, aynı zamanda Alpagut Linyit İşletmesi yönetim kurulu üyesinin bir demeci...

İSMET- Neler zırvalıyor?

MUSTAFA- İşten çıkarılan işçilerin ve sendikacıların haksızlığa uğradığını, bunların en kısa zamanda görevlerinin başına dönebilmek için çaba harcadıklarını açıklamıştır.

HÜSEYİN- Dayanın arkadaşlar, maya tutuyor.

İSMET- Dayanmaktan başka yolumuz yok.

MUSTAFA- Arkadaşların pasif direnme döneminin

ilk şartları şöyledir:

1- İki gün önce ocağa inmeyen işçilerin yövmiyeleri yazılmalıdır.

2- İşlerine son verilen işçiler yeniden işe alınmalıdır.

3- Satışta bir işçi temsilcisi bulunmalıdır.

4- İşçi ücretleri ivedilikle ödenmelidir.

İşte arkadaşlar bu dört madde yönetim kuruluna kırbaç oldu ve de aynı günde toplandı.

FAZIL- Toplantının neticesi.

MUSTAFA- Çorum Havalisi Birleşik Maden İşçileri Sendikası Federasyonu kanalıyla İçişleri Bakanlığı'na başvurdu.

ABDULLAH- Başları kırılsın.

HÜSEYİN- Oraları ele geçirmeden buraları geçirmişsin ne ki, yeloğlu poyraz. Hava cıva.

FAZIL- Göstermelik iki mühendis göndermişler, işçilerin geri dönmesi üstünde de duruyorlarmış.

İSMET- Dayanın arkadaşlar, bu iş izzetinefis meselesi oldu.

MUSTAFA- İşletme'nin Yönetim Kurulu işinden atılan on üç arkadaşın görevine geri dönme teklifini kesinlikle reddetmiş.

FAZIL- Gün geçirmeden yirmidört saat içinde grev kararı alalım

İSMET- Oylamaya sunalım

MUSTAFA- Grev

HÜSEYİN- Grev

FAZIL- Grev

ABDULLAH- Grev.

İSMET- Grev... Oybirliğiyle grev kararı alınmıştır.

FAZIL- Herşey gözler önünde seyretmektedir. İşçi yönetiminde dört yüz seksen tona çıkan günlük kömür üretimi, jandarma yönetiminde iki yüz yetmiş tona düşmüştür.

MUSTAFA- Dün bir basın toplantısı düzenleyen Çorum Havalisi Birleşik Maden İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu Üyeleri, Yozgat, Amasya, Beypazarı, Çiçekdağı Maden İşçileri Sendikaları Başkanları'nın da katıldıkları ortak toplantıda alınan grev kararı şu hedeflere bağlıdır:

1- İşlerine son verilen 5 sendikacı 7 işçi ve 1 memurun görevine iade edilmesi,

2- Haziran, TemmUz, Ağustos aylarına ait işçi ücretlerinin ödenmesi,

3- Toplu sözleşme gündemindeki maddelerin işveren tarafından kabul edilmesi,

4- Bütün işlerin yoluna konması için Çorum Valisi tarafından istenen on günlük sürenin dolması ve olumlu yönde herhangi bir gelişme görülmemesi.

FAZIL- Dayanışmamız genişliyor.

İSMET- Grev hazırlıkları bitmek üzeredir. İşçi her an direnişe, hem de başka türlü büyük bir direnişe hazırlanıyor.

HÜSEYİN- Gerekli dövizler yazılmıştır. Sendika yöneticileri grevin başlama tarihini federasyon yetkilileriyle görüşme yaptıktan sonra tespit edecek.

MUSTAFA- İşletme Yönetim Kurulu sözleşme görüşmelerinin yeniden başlaması için çağrıda bulunmuş.

İSMET- Grev kararı tutuşturdu etekleri.

MUSTAFA- Mehmet çok sert bir şekilde suçlamış ki şöyle:

On dört aydan beri sözleşme masasına oturmayan ve gerici birtakım formüllerle işi sürüncemede bırakan ve aylardan beri işçinin alın terinin karşılığını ödemeyen işverenler bilsinler ki bu madenlerin hakiki sahibi Çorum halkıdır. İşletme'yi kendi keyiflerine tabi tutarak Çorum halkını milyonlarca zarara sokmaya haklan yoktur. Memur zihniyetli işveren ne işverenliğini bilir ne de işçinin halinden anlar. İşçi kardeşlerine işverenin reva gördüğü muamele müstemleke idarelerinde bile yoktur. İşçinin imkânsızlıklar içinde ve katıksız ekmekle kürek sallayarak çıkardığı kömürün parasıyla kendi maaşlarını alırken, bu emeğin ve istihsalin sahibi ve unsuru olan işçilerin ücretlerini aylardan beri ödememeleri bunun açıkça delilidir. Olmaz öyle şey, işçinin parası ödenmelidir. Hakları verilmelidir. Haksız yere işten çıkarılanlar işe alınmalıdır. Keyfi idareye son verilmelidir. Haksızlık telafi edilmelidir. Bugünkü durum işçiyi greve zorlamaktadır. Böylesine bir zihniyet karşısında grev zaruret olcaktır.

FAZIL- Ertesi güne kadar toplu sözleşme imzalanması için son bir süre verdik. Aksi takdirde sabahtan itibaren grev başlayacaktır.

ABDULLAH- Eyvah işletme yanıyor!

HÜSEYİN- Deme. *(Çıkarlar)* Yine başladı eski numaralar.

FAZIL- Şimdi en az yüz ton kömür yanmıştır. Yazışmalar başlar, "Yangın güç kontrol altına alınmıştır. Yüz bin liralık zarar meydana gelmiştir"

İSMET- Aşağısı kurtarmaz.

FAZIL- Aha Mehmet geliyor.

MEHMET- Merhaba arkadaşlar.

HEPSİ- Merhaba.

FAZIL- Yediğin içtiğin senin olsun güzelleri anlat.

MEHMET- İşletme Yönetim Kurulu aylarca süren o oyalayıcı tutumu direnmemiz karşısında bir kenara iterek çok kısa süren bir görüşmeden sonra sendika tekliflerini benimsedi, toplu sözleşmeyi imzaladı. Biz de bir basın toplentısı düzenleyerek Alpagut Linyit İşletmesi'ne konmuş olan grev kararını kaldırdık.

MUSTAFA- Bu iş gene eski şekline dönüyor arkadaşlar. Gene aylaklar, işsizler çoğaldı.

İSMET- Gene kartla adam alınıyor.

HÜSEYİN- Gene yöneticiler kuzu postunda kurt olma çabasındalar...

SEFER- Gene müdür bey vilayetleri idare ediyor.

İSMET- Sanki hasmımız Kasım beymiş gibi inadına onu verdiler.

ABDULLAH- Nerde bir terslik varsa bizi buluyor.

FAZIL- Ne düşünüyorsun Mehmet?

MEHMET- Hiç.

İSMET- Düşün, birşeyler yap. Senin düşünemediğini hiç kimse düşünemez.

HÜSEYİN- Onun yapamadığını hiç kimse yapamaz.

MUSTAFA- Çeşme başında su dolduran avratlar bile aynı fikirde.

İSMET- Hangi fikirde?

MUSTAFA- Şimdi artık Mehmet'in yapamayacağını hiç kimse yapamaz diyorlar da başka bir şey demiyorlar.

FAZIL- Çok iyi, yiğit bir sendikacı oldu canım. İşçinin hakkını çok iyi müdafaa ediyor.

HÜSEYİN- Birşeyler söyle be.

ABDULLAH- Dağılsın ufunetimiz.

MEHMET- Arkadaşlar bir basın toplantısı düzenleyip her geçen gün İşletme'nin daha da kötüye gittiğini, toplu sözleşme hükümlerine uyulmadığını...

ABDULLAH- O da bir pazarlık işte.

HÜSEYİN- Dil, gösteriş, neme gerek benim toplu-sözleşme... Ben paramı alamadıktan sonra...

MEHMET- Asıl bana koyan toplu sözleşme imzalandığından bu yana geçen sürede yine işçiye ücretinin ödenmediği.

HÜSEYİN- Nasıl ödensin, jandarma kumandanı, geleni gideni para mı koydu.

MEHMET- Nerde valinin sözü?

FAZIL- Hangi sözü, kızarıyordur belki yüzü.

ABDULLAH- Eşşek derisi kızarır mı heç.

MEHMET- Bu durum süregittiği takdirde gene işçile-

rin başlarının çaresine bakacaklarını açıklamalıyım.

MUSTAFA- Bu defa çok daha çetin, çok daha başka yerleri işgal etmemiz gerek. Bir kere başta Federasyon'u. Bize oyun oynayan Federasyon'u.

HÜSEYİN- Seçimlerde mutlaka el koymalıyız. Hiç olmazsa Çorum'a bir adam dikmeliyiz.

ABDULLAH- Yoksa ileri uzanamadığımızdan bizi eziyorlar.

MEHMET- İşveren hâlâ ağustos ve eylül ücretlerini ödemedi.

FAZIL- Mali imkânsızlıklar içinde olduklarını söylüyorlar. Bizim bu mali imkânsızlığa bir türlü aklımız yetmiyor. 39 günlük yönetim sırasında 840.000 lira hasılat elde etmiştik. Rahatlıkla işçi ücretlerini ödediğimiz gibi yatırım da yapıyorduk.

MEHMET- Şimdi tek kurtuluşu Türkiye Kömür İşletmesi'ne devretmekte görüyorlar. Aybaşına kadar sahaların devir işlemi tamamlanacakmış ve de bu devirden elde edilen para işçi ücretlerine ödenecekmiş.

HÜSEYİN- Demek aybaşının gelmesini bekleyeceğiz.

İSMET- Çok aybaşı bekleriz.

MEHMET- Dedikleri olmadığı takdirde sendika olarak, işçilerin haklarını almalarında her zaman olduğu gibi canla başla çalışacağız.

MUSTAFA- Yine işletme borçlanmaya başladı.

MEHMET- Bütün uyarılarımız cevapsız kalıyor.

FAZIL- Ücretler ödenmiyor.

İSMET- Yeni yollar aramalıyız.

MEHMET- Hemen toptan iş bırakma kararı alabiliriz. Şu devir işlemi bitene kadar kaldıralım.

MUSTAFA- O da bir oyalama çıktı.

İSMET- Arkadaşlar derhal direnişe hazır.

MEHMET- İşçiler daima direnmeye hazırdırlar. Kesin bir tutum takınmak için bizim Ankara'ya gidip gelmemizi bekliyorlar.

FAZIL- Ya yine bir şey çıkmazsa.

MEHMET- Hemen greve gideriz.

FAZIL- Biz greve gitmeyiz.

MEHMET- Neden?

FAZIL- Greve gitmek 106 gündür ücretini alamayan işçi için pek çekici yol değildir. İşçiden çok İşletme'nin işine yarar. Oysa bizim çıkarımız İşletme'nin bizim elimizde olmasında.

İSMET- Doğru.

ABDULLAH- Artık işçilerde beş ay öncesi kıpırdanışın başka bir türlüsü deprenmeye başladı. Haydin dememize bakıyor, gözümüzün içini tanıyorlar.

MEHMET- Fakat bu defaki haydin, kolay kolay yenir yutulur cinsten olmayacak.

FAZIL- Onların çok pisliklerini biliyoruz. Ona göre adım atacağız.

MUSTAFA- Vali de durmadan sorunu ivedilikle çözeceğini açıklıyor.

ABDULLAH- Tabanı yanıyor da ondan.

HÜSEYİN- Rahatını kaçırdık, bir an evvel kuyruğu kurtarmak istiyor.

İSMET- Aman kurtarsın.

HÜSEYİN- Zaten onun başının altından çıkıyor her türlü pislik.

MUSTAFA- Biz de koca yılı Ankara'dan gelecek haberle geçirdik.

HÜSEYİN- Vay bee, hakkımızı arayınca kimler bize karşı çıktı. Valisi, hükümeti...

ABDULLAH- Hakkımızı yiyenlere hakkımızı teslim edersek elbette yemeye devam ederler.

FAZIL- Gönüllerine bırakırsak vermezler.

ABDULLAH- Öyle bir düzen olmalı ki valisi, hükümeti, encümeni bizden olsun, bizim hakkımızı arasın. Tepeden tırnağa herşeyiyle bizim hükümetimiz olsun.

İSMET- İşgalin kalkışı bana çok koyuyor.

MEHMET- Biz istemezsek kaldıramazlardı.

FAZIL- Madem kendimize güvenemedik diğer işçilere, köylülere niye güvenmedik.

HÜSEYİN- Sıkışırsak çevre köylerin halkını, çoluğunu çocuğunu, genç ihtiyarını yardıma çağırırız. Gelirler de, hazırlar da çünkü...

MEHMET- Bizden gidecek haberi bekliyorlar.

II

TUTUCULARIN GÖZÜYLE İŞLETMENİN DURUMU

Hoşnutluk

(Kasım, Fazıl, Hüseyin, İsmet, Mustafa, Mehmet, Sefer, Gobel)

KASIM- (*Sarhoş)* Ulan itoğlu itler. *(Fazıl'ı tokatlar)* Eşşek kafalılar, ben adamın kemiklerini kırarım.

FAZIL- Yeter be, gelen giden bizi tokatlıyor.

İSMET- Üstelik bunun eli de ağır.

FAZIL- Elini kolunu...

KASİM- Hangisi itlik ediyor Gobel.?

GOBEL- *(Sarhoş)* Ne gezer, kimse edemez adamın kemiğini kırarım.

HÜSEYİN- Eskiden daha kötüye gidiyor.

KASIM- Haydi Gobel, bıraktığımız yerden başlayalım. Önce bir tavuk kızartalım, bir güzel kafayı çekelim. *(Çıkarlar)*

ABDULLAH- Yine bu iş Gobel'den başlayacak.

İSMET- Ne güzeldi kendi yönetimimiz.

FAZIL- Oturup kalkıp o yönetimi sürdürmenin çaresi ne ise onu bulmalıyız.

SEFER- Bütün işçilerle bağlar kurmalıyız.

FAZIL- Nasıl valinin başı sıkışınca kapağı Ankara'ya atıyor. Halka halka sıkışıyorlar.

SEFER- Biz de birbirimize kenetlenmeliyiz. Çelik

SEFER- Biz de birbirimize kenetlenmeliyiz. Çelik zincir gibi omuz omuza vermeliyiz, kıramamalılar.

FAZIL- Bize karşı duramamalılar ki kendi yönetimimizi kuralım.

MUSTAFA- Artık ayakta duralım. Çorum İli Daimi Encümeni T.K.İ. yöneticileri ile, Çorum Valisi başkanlığında toplantı masasına oturdular. Çıkacak sonuçları bekleyelim. Şimdilik Alpagu'ta fırtınadan önceki sükunet hakim olmalı.

MEHMET- *(Elinde gezetelerle girer)* Valilikçe açıklandığına göre İl Daimi Encümen yetkilileri T.K.İ. yöneticileri arasında yapılan görüşmede İşletme bütün borçlarıyla birlikte T.K.İ.'ye devredilmesi konusunda anlaşmaya varılmıştır. İşletme'nin toptan 12 milyon olan borcunun 2 milyon lirasının işçi alacakları olduğu belirtiliyor. İl Daimi Encümeni'yle T.K.İ. yetkilileri arasında imzalanan 14 maddelik protokol Çorum İl Genel Meclisi'nde görüşülerek kabul edilmiştir.

FAZIL- Böylece İşletme 6 ayda üç el değiştirmiş oluyor.

ABDULLAH- En iyisi bizimkiydi, elden kaçırdık bir kere.

HÜSEYİN- Ele alması zor değil.

SEFER- Her olaydan bir şey öğreniyoruz.

MEHMET- *(Okumaya devam eder)* Varılan anlaşmada işçileri doğrudan doğruya ilgilendiren hükümler şunlardır:

1- Halen çalışmakta olan işçiler aynen T.K.İ.'ye dev-

redilecektir. Memur, yevmiyeli, teknik eleman, yevmiyeli büro personeli ve müstahdemin durumlarını T.K.İ. tayin edecektir. Bunlardan istediğini çalıştırabileceği gibi, dilediğinin de işine son verebilecektir.

ABDULLAH- Nah verecektir, dişi var mı dişi?

HÜSEYİN- Bunlar da bizi iyice solda sıfır saymaya başladılar.

MUSTAFA- Gözlerine bir görünmek zamanı geldi.

SEFER- Sindirdik sanıyorlar.

FAZIL- Devam.

MEHMET- İşçilerin ağustos, eylül, ekim ve kasım aylıkları derhal ve nakten T.K.İ. tarafından ödenecek, işçiye verilen miktar Özel İdare'ye ödenecek olan paranın içinden kesilecektir.

FAZIL- Umutsuz bir yokuştayız, bir yanı karda bir yanı kıştayız.

HÜSEYİN- Başka?

SEFER- Çorum Havalisi Birleşik Sendikaları Federasyonu yeni seçimlere gidiyor.

FAZIL- Gel Memet adaylığını koy.

MEHMET- Boşver.

FAZIL- Yediyüz işçi peşinde.

İSMET- Oralara kadar uzanmış oluruz.

MEHMET- Bu benim sizlerden kopmam olur.

FAZIL- Ama şehirde de bir yerimiz olsun.

ABDULLAH- Ayağımız olsun.

HÜSEYİN- Dayanağımız olsun.

FAZIL- Neden?

MEHMET- Burada bizi çok şey bekliyor.

SEFER- Doğru.

MEHMET- Herşey eskisinden daha kötü.

SEFER- İşçi daha bilinçli, daha gerilimli.

MEHMET- Birinin haydin demesine bakıyor.

SEFER- Ama bu defaki daha başka türlü olacak.

FAZIL- Olaylar ve gelişen kabaran işçi hareketleri bize hak verdirdi.

SEFER- Satılmışların iplikleri pazara çıktı.

FAZIL- Bize çok şey öğretti.

İSMET- Kimin işçi dostu kimin düşmanı olduğunu gözlerimizle gördük.

FAZIL- Bundan sonraki eylemlerimizde bu bilgiler bize yol gösterecektir

MUSTAFA- Elimiz kolumuz bağlı herşeyin eskiye dönmesini mi bekleyeceğiz? Köylüler bir işaretimizi bakıyor

MEHMET- Şimdi çare o değil. Evet köylüler bizi destekliyor ama biz istemedik. Boşu boşuna kardeş kanı akmasın dedik.

SEFER- Peki herşey eskiye mi dönecek?

MEHMET- Artık köprüden çok sular aktı, bu su da bendini yıktı.

SEFER- Yenildik mi?

MEHMET- Yenilmedik, yenmek istediklerimizi yendik. Haklarımızı kazanmak için mücadeleye girdik. İçimizden kırmak istediler kırılmadık, ispiyonlar koydular dövdük kazandık. Karşımıza

vali dikildi, arkasına jandarmayı aldı...

SEFER- Vali bizden olsaydı bu iş böyle bitmezdi...

MEHMET- Bakana vardık karşımıza dikildi...

FAZIL- Bakan bizden olsayda bu iş böyle bitmezdi.

MEHMET- Sıkıştırdık, arkasına iktidarı aldı.

HÜSEYİN- İktidar bizim olsaydı bu iş böyle bitmezdi.

MEHMET- Hükümeti sıkıştırdık karşımıza dikildi.

MUSTAFA- Hükümet bizden olsaydı böyle olmazdı.

MEHMET- Arkasına devleti aldı.

SEFER- Devlet bizden olsaydı bu iş böyle bitmezdi.

FAZIL- Vali bizim olmalı, onun için ne yapmalı?

İSMET- Bakan bizim olmalı, onun için ne yapmalı?

SEFER- Hükümet bizim olmalı, onun için ne yapmalı?

MEHMET- Devlet bizim olmalı, onun için ne yapmalı?

Evet dostlar, bütün emekçiler şimdiye kadar hep bu sorunun cevabını aradılar. Arıyorlar, arayacaklar. Ve yine cevabı Türkiye İşçi Sınıfı ve omuzdaşları veriyor, yükselen işçi hareketi bunu gösteriyor.

FAZIL- İşte KAVEL

İSMET- HOROZ ÇİVİ

HÜSEYİN- GAMAK

ABDULLAH- SUNGURLAR

MUSTAFA- DEĞİRMENKÖY

SEFER- TURHANLAR

MEHMET- GÖLLÜCE

SEFER- TURHANLAR
MEHMET- GÖLLÜCE
FAZIL- ATALAN
HÜSEYİN- BAFA
ABDULLAH- GISLAVET
SEFER- BOSSA
HEPSİ- Ve 15- 16 Haziran 1970.

Alpagut - Çorum 1970

Ülkemizde bilinen ilk fabrika Feshane'dir (1835). Bilinen ilk işçi hareketi Tersane Grevi'dir (1872). Yaşanan ilk **Öz-Yönetim** denemesi de **Alpagut Olayı**'dır (1969).

Çorum İl Özel İdaresi'ne bağlı Alpagut Linyit İşletmeleri'nde çalışan 768 işçi, 73 günlük birikmiş ücretlerini alabilmek için işyerini işgal etmişlerdir. Kendiliğinden gelişen bu harekette işçiler, bir İşçi Konseyi kurarak ve aralarında işbölümü yaparak fabrikanın yönetimini ele geçirmişler, zarar eden işletmede üretimi % 50 arttırarak işçi yönetiminin ilk örneğini yaşatmışlardır.

Alpagut Olayı, kısa ömürlü de olsa işçilerin kendi öz-yönetim deneyleri ile üretimi denetleyebileceklerinin çarpıcı bir yakın tarihidir.

Oyun ilk kez, Dostlar Tiyatrosu İşçi Kolu tarafından oynanmıştır (1971).

Artvin Kültür Derneği Tiyatro Topluluğu'nun Doğu Karadeniz ve Erzurum'daki temsili olaylı geçmiştir.

Alpagut Olayı, 1978 ve 1989 yıllarında Berlin Halkevi tarafından, çeşitli ülkelerin işçilerinin katılımı ile oynanmıştır.

KOR 7
ISBN: 975-7791-04-0